

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds-
och växtproduktionsvetenskap

Gestaltungsförslag av en pocket park till Malmö Stad

A design concept for a pocket park to Malmö city

Ellinor Jonsson

Therese Rombrant

Martina Selinder

Självständigt arbete • 15 hp

Trädgårdsingenjör: design – kandidatprogram

Alnarp 2018

Gestaltungs-förslag av en pocket park till Malmö stad

A design concept for a pocket park to Malmö city

Ellinor Jonsson

Therese Rombrant

Martina Selinder

Handledare: Ann-Mari Fransson, SLU, Institutionen för Landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Examinator: Frida Andreasson, SLU, Institutionen för Landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: G2E

Kurstitel: Kandidatarbete i trädgårdsdesign

Kurskod: EX0798

Program: Trädgårdsingenjör: design - kandidatprogram

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2018

Omslagsbild: Therese Rombrant 2018

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: pocket park, grön stadsmiljö, hälsa, biologisk mångfald, fickpark, design

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Innehållsförteckning

Förord	4
Sammanfattning	4
Inledning	5
Bakgrund	6
Syfte & mål	6
Frågeställning	6
Avgränsningar	6
Metod & material	6
Litteraturstudie	
Urbaniseringen och dess följder i Malmö stad	8
Parken i en hälsoaspekt	12
Hur gynnas den biologiska mångfalden av en pocket park?	17
Pocket parks kan lösa städernas brist på grönska	21
Fältstudie över pocket parker i Köpenhamn	23
Diskussion & slutsats	24
Källförteckning	27

Bilaga 1: Gestaltungsförslag av pocket park till Malmö stad

Förord

Urbanisering är idag ett aktuellt ämne som berör oss alla på ett eller annat sätt. Med en växande befolkning där allt fler flyttar in till storstäderna samtidigt som en förtätning av dessa pågår, ökar även behovet av grönområden. En lösning för storstäder har varit att anlägga mindre parker, så kallade pocket parks, för att möta behovet. Som blivande trädgårdsingenjörer fann vi ämnet intressant och började fundera hur vi kunde koppla detta till Malmö som idag har som mål att förtäta olika stadsdelar. Under utbildningens gång har även intresset väckts för biologisk mångfald och hur grönska kan påverka vår hälsa. Genom att föra samman alla delar resulterade det till idén om att gestalta en pocket park till Malmö med hänsyn till biologisk mångfald och hälsa. Till detta har vi valt att fördjupa oss i de olika delarna i en skriftlig rapport.

Vi har valt att dela upp den skriftliga rapporten i olika ansvarsområden där Martina Selinder ansvarat för grönytor, Ellinor Jonsson för biologisk mångfald och Therese Rombrant för hälsa. Tillsammans har vi genomfört fältstudien av Köpenhamn samt gestaltungsförslaget av en pocket park.

Vi vill tacka vår handledare Ann-Mari Fransson för tips och vägledning under arbetets gång. Vidare vill vi även tacka Anders Folkesson för sitt engagemang i vårt designförslag. Sist men inte minst Turid Svensson på Malmö stads gatukontor som gav oss värdefull information om platsen vi valde för vår gestaltning.

Sammanfattning

Malmö stad har sedan 1990-talet genomgått en förtätning för att göra staden så resurseffektiv som möjligt. Effektiviseringen har gett malmöborna en stad som har goda förbindelser att ta sig runt med korta transportsträckor och närhet till lokala butiker. Men samtidigt har förtätningen skett på bekostnad av stadens grönområden och Malmö är idag en av de städer i Sverige som har minst grönyta per person. Resultatet blir att allt fler kommer använda de färre existerande grönytor och förslitningsgraden kommer bli högre.

Parkerna och grönyterna spelar en viktig roll för djurlivet och den biologiska mångfalden i staden. När dessa bebyggs försvinner ett hemvist för olika djurarter samtidigt som faktorer som upptag av dagvatten, buller och luftrening försämras.

Naturen i staden har även en viktig funktion för invånarnas hälsa. Människan behöver nämligen natur för att må bra inte bara fysiskt men även psykiskt. Parker lockar folk att gå ut och röra på sig samtidigt som de har ett rekreativt syfte som inte kan ersättas av något annat i staden. För de boende i staden är grönområden dessutom högt värderat och en stor anledning till varför man väljer att flytta till ett specifikt område. Närheten till en park ger dessutom stadsdelar en attraktivare prägel med högre priser.

Behovet av natur nära till hands tycks inte minska utan snarare öka och det är för stadsplanerarna ett problem eftersom det är hård konkurrens om ytan inne i städerna. Men genom att anlägga mindre parker, så kallade pocket parks, på obebyggda tomter har problemet med att få in mer grönyta i staden blivit ett alternativ. Vi tycker samma lösning skulle passa Malmö stad som har ett stort behov av att integrera fler grönområden. Vi har därför valt en tomt i Gamla Staden (Hyregatan) där vi gjort ett gestaltungsförslag på en pocket park.

Inledning

Bakgrund

Pocket parks är grönområden som är insprängda på små ytor i städerna där allmänheten kan komma iväg från stress och krav för en stund. Syftet med parkerna är att den urbana miljön ska bli trevligare, grönare, tryggare och addera värde till det som redan finns. Ofta har parkerna anlagts på platser som inte haft något användningsområde eller som har upplevts som oattraktiva och otrygga.

Pocket Parks är ett bra sätt för att få in mer grönska i staden samtidigt som det gynnar den biologiska mångfalden och förbättrar den urbana miljön. Idag vill man bygga klimatsmart vilket har lett till en förtätning i städerna där tyvärr grönområdena har fått stå tillbaka. Pocket parks är en lösning på problemet eftersom de både kan inhysas på en liten plats samtidigt som de skänker glädje för de som besöker dem. Människan har naturligt behov av att vistas i naturen för att må bra och kunna återhämta sig, att det då finns små gröna oaser gör mycket för hälsan även för dem som inte har möjlighet att ta sig utanför staden.

Syfte & mål

Syftet med vårt arbete är att vi vill undersöka hur vi kan gestalta en park i pocketformat som möter människors behov av natur i staden, främjar biologisk mångfald och gör staden till en bättre och grönare plats. Målet är att utifrån pocket parks i Köpenhamn ta del av olika gestaltningar och få inspiration men även ta till oss vad som fungerar bra och vad som är mindre lyckat i en pocket park. Informationen för vi vidare till ett eget gestaltungsförslag av en pocket park.

Frågeställning

- *Hur gestaltar man en fungerande park på en mycket liten yta?*
- *På vilket sätt kan en pocket park bidra till en tryggare stadsdel, bättre hälsa och biologisk mångfald?*

Metod & material

Biologisk mångfald, hälsoaspekter och stadens gröna ytor är begrepp som har bred spännvidd, därför har vi valt att begränsa oss till det som kan relateras till park och stadsmiljö. Detta redovisas i en informativ text i form av en skriftlig rapport.

Som ett komplement och inspiration till vårt designförslag valde vi ut fyra stycken pocket parks i Köpenhamn att besöka. Valet föll på Odins lomme, Superkilen, Litauens plats 1660 och Storby have i Valby som vi ansåg alla hade olika kvaliteter som kunde komma till nytta i gestaltungsförslaget. Syftet med besöket var att studera de olika karaktärerna och på så vis hitta dess styrkor och svagheter designmässigt. Besöket ägde rum i februari och därför var det svårt att utröna hur växtligheten var, men å andra sidan var det intressant att se om arkitekterna av parkerna hade tänkt på säsongsvariationen även vintertid.

Tillsammans sammanställde vi 12 frågor som vi ansåg viktiga för att få en tydlig bild av parkernas karaktär. I frågorna ingick bland annat vilka målgrupper vi ansåg parkerna riktade sig till, vilka växtskikt som dominerade, rekreativsmöjligheter och om den biologiska mångfalden gynnades med flera.

Gestaltningsförslaget är avsett att anläggas på en plats som vi har sett ut i Malmö. Platsen är en obebyggd tomt i Gamla Staden där omgivningen utgörs av framförallt bostäder men där inget närliggande grönområde finns. Gestaltningen kommer innehålla ett designförslag och koncept på en park som anpassas efter en liten yta. Till designförslaget sammanställer vi en planteringsplan samt en växtlista där vi utgår från att göra en så realistisk och genomförbar plan som möjligt. Vi kommer ta hänsyn till aspekter som ståndort och att platsen ska kunna tåla hög slitningsgrad.

Vi har använt oss av källanalys för att fördjupa oss i ämnet och problematisera kring sambandet mellan stad och park. Genom att ha tagit del av vetenskapliga artiklar som berör biologisk mångfald samt trädgård ur ett hälsoperspektiv har vi kunnat belysa fördelar med en pocket park i staden.

Genom utförd inventering och observation av befintliga pocket parks i Köpenhamn har vi analyserat platsernas utformning, upplevelsevärde och tillgänglighet. Studien ger en överblick i parkens betydelse för den urbana miljön och för besökaren, samt ligger till grund för gestaltningsförslaget i Malmö.

Vid valet av plats för att gestalta en pocket park i Malmö har vi studerat platsspecifika förutsättningar så som tillgänglighet och läge, eftersom vi vill att parken ska främja social hållbarhet och vara öppen och trygg för alla. Vi har analyserat platsens potential som en framtida mötesplats och diskuterat huruvida vi kan förändra upplevelsevärdet med hjälp av växtmaterial.

Litteraturen har varit viktig för att styrka våra val i designförslaget. Eftersom vi vill att förslaget ska ge människor ett andrum mitt i staden samt gynna djurliv har vi utgått från litteratur som behandlar de olika aspekterna såsom miljöpsykologi och biologisk mångfald. Arbetet består av en skriftlig rapport men utgörs framförallt av gestaltningsförslaget.

Urbaniseringen och dess följder i Malmö stad

Vi befinner oss mitt i en stor urbaniseringsvåg, både mentalt och fysiskt. Vi faller för stadens attraktionskraft, hyllar dess livskraft och förmåga att skapa arbetstillfällen. Våra större städer beskrivs som motorn i landets ekonomi. Vi åker på semester till New York och drömmer om det urbana, livet på caféerna. Till skillnad från föregående decenniers modernism och efterföljande gröna våg lyfts nu staden fram som det mest ekologiska och hållbara sättet att bo (Brunge, 2017).

Städerna blir allt tätare och idag bor 84% av befolkningen i städer vilket motsvarar 1,3% av landets yta (Scb, 2010b). Som citatet av Brunge (2017) belyser blir den urbana miljön allt mer attraktiv och populär och det är många förmåner som lockar till att bo i städerna som exempelvis nära till arbete, skola, butiker, nöjen, kultur med mera. Detta har resulterat i ett större bostadsbehov vilket leder till att fler bostäder byggs och städerna förtätas. På så sätt räcker inte grönyttorna till för att täcka behovet av det ökade invånarantalet och är i behov av att utökas. Detta kommer i sin tur att leda till att nya bostäder konkurrerar med grönyttorna om stadens mark där de offentliga platserna inklusive gröna rum får minst utrymme i städerna (Brunge, 2017).

Malmö har sedan år 1960 minskat från 50 invånare per hektar till 36 invånare per hektar år 1990. Detta kom sedan att vända och från 1990-talet har staden återigen börjat att växa inåt, alltså förtätas (Malmö stad, 2010). Boverket (2016) menar att bristen på bostäder har ökat i takt med att antalet invånare ökat och för att motverka att staden växer utåt krävs en förtätning där staden växer inåt. Boverket skriver också att en förtätning av staden innebär att exploateringsnivån i de urbaniserade områdena i staden bör utökas. Detta kan göras på många olika sätt som exempelvis genom tillbyggnader, påbyggnader, rivning och nybyggnation med högre exploatering. Detta som i sin tur bidrar till minskad byggnation utanför stadsgränsen och hindrar uppkomsten av förorter samt att åkermark kan bevaras (Boverket, 2016).

Genom att föra in ny bebyggelse i städerna kommer det ske en påverkan på många människors vardagsmiljö och enskilda områdesintressen kan inte tillgodoses fullt ut och

istället får ta del av hur samhället utvecklas i stort (Malmö stad, 2010). En strategi över hur staden ska förtätas är nödvändig för att ge en helhetssyn över hur kompletteringarna kommer att påverka (Boverket, 2016). Malmö stad (2010) är medvetna om de problem som kan uppstå och nämner tre exempel. Det förstnämnda är trängsel och kapacitetsproblem som kommer av att fler boende tillkommer då städerna byggs ut, vilket medför ett större slitage på såväl den hårdgjorda stadsmiljön men även på parker och övriga grönområden. Fler människor på samma yta innebär trängsel och en ökad konkurrens vilket ställer högre krav på stadens tillgångar. Följderna fler invånare innebär även att trafiken troligtvis kommer öka och medföra buller och luftföroreningar. Båda faktorerna ger följder som påverkar vår hälsa och välmående negativt. Lösning på dessa problem är att trycka på hur viktigt det är för miljön att gå, cykla och åka kollektivtrafik samt att miljövänliga fordon bör prioriteras (Malmö stad, 2010). Det tredje och sista problemet som kan uppstå är att vid en bostadsökning tillkommer konsekvenser som berör boendekvalitet i form av mindre ljusinsläpp och utsikt samtidigt som insyn i bostäderna ökar. Det är inte bara bostäderna som kommer att reformeras utan även omgivningen. Mark som kan anses vara outnyttjad men som används till lek och friytor kommer att fyllas med bostäder, därmed minskar viktiga ytor som är nödvändiga för vårt samhälle (Malmö stad, 2010).

Malmö – staden med minst grönyta i Sverige

Statiska centralbyrån (2010) har gjort en studie på hur mycket grönyta som är tillgänglig per tätortsinvånare som visar på att Malmö har minst grönyta per person med 126 kvm vilket går att jämföra med exempelvis Borlänge som har den grönaste tätorten med 500 kvm per invånare. Definitionen av grönyta innefattar i detta fall grönstrukturen inom tätortsgränsen, exempelvis allmänna parker, öppna gräsytor, träd- eller gräsbevuxna ytor, villaträdgårdar, gröna stråk och så vidare (Statiska centralbyrån, 2010). Trots detta är Malmö stad (2010) inte sen på att hoppa på idén om att utveckla och förtäta staden och tog år 2010 fram ett förtätningsförslag i form av ett dialog-pm med ambitionen att öka staden med 100'000 invånare. Malmö stad menar att förtätning av städer har förekommit kontinuerligt under historiens gång i städer som växer och är därmed inget nytt fenomen. Strategin gick ut på att utnyttja stationära lägen och kollektivtrafikstråk då de anses vara av mest intresse att förtäta eftersom att det är områden som folk vistas på dagligen. I samma område anser Malmö stad att det passar in att skapa en blandad stad som täcker behov av butiker, arbetsplatser, bostäder med mera. För att frigöra yta till en blandad stad och minska högt trafikerade vägar gavs förslaget att omvandla trafikleder till stadsgator, där ytan även var tänkt att räcka till friytor

och mötesplatser som utgör stadens mellanrum (Malmö stad, 2010). Detta dialog-pm har legat till grund för ett förtätningsförslag i kommande översiktsplan.

År 2014 tog Malmö stad (2014) fram en översiktsplan som sträcker sig fram till år 2030 med en ambition om att Malmö ska fortsätta att växa inåt. Översiktsplanen belyser att en tätare bebyggd stad är mer resurseffektiv och därmed belastar miljön i mindre utsträckning jämfört med en gles och utbredd stad. Tre strategier har tagits fram; *En grönare stad*, *Grönstruktur* och *Mötesplatser i stadsrummet*. De tre strategierna ställer höga krav på växtligheten som måste tåla stadens nya ståndort. En kraftig ökning av träd ska säkerställa en framtida stad med fullvuxna träd samt bidra biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Målet är även att Malmö ska innehålla små och stora parker, naturområden och torg som är tänkta att användas som stadens offentliga mötesplatser. (Malmö stad, 2014).

Parker och grönytor får en större användning med en högre förslitningsgrad vid en förtätning och de befintliga grönyterna kommer inte räcka till. För att täcka behovet kommer grönyterna att behöva utökas och förstärkas (Malmö stad, 2010). Brunge tar upp att detta kan bli ett problem då bostäderna och grönyterna är båda i behov av att ta plats i staden (Brunge, 2017). Lösningar som gröna tak och gröna väggar har kommit på tal där det är platsbrist (Malmö stad, 2010). Vid anläggning av gröna tak i Sverige används främst extensiva gröna tak vilket innebär att de är uppbyggda med ett tunt jordskikt, ett vegetationsskikt och eventuellt ett dräneringsskikt som gör att byggnaden inte behöver anpassas efter anläggningen (Grönatakhandboken, 2017). Företaget VegTech skriver att både gröna tak och gröna väggar bidrar till ökad avdunstning som i sin tur leder till en sänkt yt-temperatur i staden. När solens strålar når vegetationen skuggas fasaden och därmed jämnar ut temperatursvängningar samt skyddas fasaden från UV-strålning och får därmed en längre livslängd (VegTech, u.å.). Det som kan anses negativt i båda fallen är att det är kostsamt och avancerat att anlägga, inte minst skötseln och att etablera växter på ett betongbjälklag är en utmaning. (Malmö stad, 2010).

Blake belyser en annan lösning till att öka grönskan i städerna genom att utnyttja de mindre oanvända utrymmena i staden till pocket parks. En pocket park är som en liten minipark placerad på outnyttjad mark inklämd mellan stadens byggnader (Blake, u.å.). Pocket parker är tillgängliga för allmänheten och ger en avlastning från stadens liv och rörelser (Johnson, u.å.).

Blake anser att de unika och spännande egenskaperna med pocket parker är dess sätt att skapas ur lediga partier eller glömda utrymmen, hur de kan bidra till gemenskap i den lokala omgivningen samt kan möta människors behov i den täta stadsmiljön. Parkerna bidrar till ökad grönska samt de offentliga rummen med dess placering i den urbana miljön som gör dem lättillgängliga för befolkningen (Blake, u.å.)

Offentliga rums betydelse i staden och vikten av trygghetskänsla

Lieberg (1992, s.97) anser att i en stad full av liv och rörelser har de offentliga rummen en stor betydelse, både för att komplettera utformandet av staden men även för att skapa en trivsamt och trygg miljö för invånarna. Lieberg skriver att stadens bebyggda miljö innehåller rum och platser som befinner sig inomhus eller utomhus, dessa ytor är antingen privata eller offentliga i rättsligt avseende. Hur vi uppfattar vilka ytor som är privata eller offentliga avgörs ofta av hur platserna används. Lieberg (1992, s.99) konstaterar även att stadens offentlighet kan ses ur två olika utgångspunkter, fysisk/rumslig och social. Fysisk/rumslig innefattar offentliga platser, lokaler och anläggningar där det sociala står för livet på dessa platser. Crawford (2016, s.82) beskriver de offentliga rummen som "må-bra-rum" (*feel good spaces*) och menar att initiativtagarna till de offentliga rummen hyllar ett offentligt liv utan att bry sig om den exkludering och de ojämlikheter som kännetecknar dessa stadsrum.

Människors trygghet har under några decennier varit en viktig del i stadsbyggandet (Ceccato, 2016 s.100). Jacobs (2004, s.52) menar att den geografiska ytan är detsamma vid förtätning medan antalet invånare ökar. Detta kan i sin tur påverka stadens trygghetskänsla och den offentliga miljön kräver att det ska finnas en viss trygghet för att invånarna ska våga vistas på ytorna. Jacobs skriver att storstäder är som småstäder fast större och tätare. I storstaden är chansen större att träffa på främlingar än i småstäder, inte bara på allmän plats utan även utanför dörren. Lieberg (1992, s.102) skriver att ett av villkoren för ett fungerande offentligt liv i staden är att det måste finnas säkerhet. Människor måste kunna känna sig trygga när de vistas på de offentliga gator och torg annars ökar risken att folket undviker kontakt med varandra. Ceccato (2016 s.110) har gjort en undersökning i vilken mån vi kan förlita oss på hur stadslandskapets egenskaper och utformning kan minska risk för brott. I resultatet framgick det att det inte finns några tvivel om att miljön har betydelse för brottsfrekvensen, dess geografi samt upplevelsen av trygghet. Brotten kunde kopplas till platser där övervakning och tillträdeskontroll var som svagast samt mörka och dåligt upplysta miljöer var

ett bekymmer och visade på en lägre trygghetskänsla. Städerna innehåller många olika element och Jacobs (2004, s. 51) anser att det är gatorna som är de viktigaste offentliga platserna i en stad då hon ser dessa som stadens mest vitala organ. En gata måste ha tre huvudegenskaper om målet är att gatan ska berikas av stadens invånare menar Jacobs. Den första egenskapen är att det måste finnas tydliga gränser mellan offentliga rum och privata rum. Gatuområden som förknippas med otrygghet hittas ofta i förorter och kommunala bostadsområden där gränserna är otydliga. Andra egenskapen är att man lätt ska kunna få en överblick av gatan vilket får besökarna att känna trygghet att gå där. Tredje och sista egenskapen är det viktigt att gatan är berikad på folk och används kontinuerligt. På så sätt skriver Jacobs att höjs säkerheten höjs samt lockar till sig fler människor att delta i gatulivet (Jacobs, 2004, s.57).

Parken i en hälsoaspekt

New urbanism och problemet med att bygga bort grönskan

Clas Florgård, professor i landskapsarkitektur, tar upp i sin artikel "Spelet om staden" de undersökningar som gjorts de senaste 50 åren över hur människor i städerna använder sin lediga tid och sin miljö. Resultaten visade att det främsta skälet till varför stadsborna gick utanför dörren – förutom att gå till jobbet eller affären – var för att ta promenader i parken eller naturen (Florgård 2005). Promenaderna ute toppade resultatet tillsammans med att besöka släkt och vänner samt att gå på restaurang. Förvånande nog visade undersökningarna ett stabilt resultat beträffande vanor och önskemål hos svarspersonerna ända fram till 1990-talet, då ett skifte i vanorna uppstod. Skiftet var intåget av företeelsen "new urbanism" där en ny sorts stadsmänniska med nya krav på utrymme och aktiviteter i staden uppstod. New urbanism var starten på den livsstil som stadsmänniskan idag fortfarande strävar efter, ett slags småskaligt stadsliv med bostaden nära till arbete, nöje och natur. Närheten till natur var dock fortfarande den viktigaste punkten för de boende i staden, trots den nya livstilen. Undersökningen visade även att användningen av stadsgrönskan inte minskar utan snarare ökar (Florgård 2005).

Samtidigt som behovet efter grönytor i staden ökar, pågår förtätningen av de centrala stadsdelarna som i sin tur skapar stor konkurrens om marken. Johan Rådberg menar i sin artikel "Vi behöver en ny stadsbyggnadsmodell!" att man inom dagens stadsplanering strävar efter städer som är så resurseffektiva att det blir på bekostnad av både trivselen för de boende och hela stadsmiljön i stort. Professor och landskapsarkitekt Patrik Grahn hävdar att förtätningen framförallt beror på att marken där de centrala stadsdelarna ligger är mycket attraktiv och att planerare anser att parker, parkeringar och industritomter glesas ut staden och gör den mindre resurseffektiv. Glesheten anses även försvåra för kollektivtrafiken och förstöra den stadsmässiga uppbyggnaden av staden som planerarna strävar efter (Grahn 2012). Problemet menar Rådberg (2005) när man förtätar och bygger staden inifrån, är att det leder till mycket dyra boendekostnader på grund av de omfattande investeringar i mark och infrastruktur man har behövt göra. Exploateringen bidrar även till en ökad biltrafik, buller och brist på grönska. Dock har som tidigare nämnts behovet av grönområden inte minskat utan snarare ökat bland befolkningen (Rådberg 2005). För många stadsboende bär grönskan en stor del av anledningen till att de flyttade till en viss stadsdel. När man tar in bägge dessa synvinklar blir det uppenbart att det uppstår en krock mellan stadsplanerare och befolkningens behov (Rådberg 2005).

Grahn (2012) tar även upp den stora betydelse grönområdena har för det utpräglade stadsklimatet men också för hur staden uppfattas. Förutom att erbjuda möjlighet till motion och rehabilitering, renar grönområdena luften från föroreningar och samtidigt gynnar stadens ekologiska uthållighet genom att ta emot dagvatten och andra diverse ämnen. Stadsmänniskor vill ha närhet till grönska och i många fall är det ofta det man går efter när man letar bostad, att det finns natur nära att tillgå (Grahn 2012). Bostadsområden som ligger angränsande till grönområden ger också högre bostadspriser eftersom det anses attraktivt att ha nära till och kunna se grönska från bostaden (Grahn 2012).

Förutom sina hälsobringande effekter fungerar parker även som viktiga referenspunkter för människor att navigera sig efter och de blir ofta kännetecken för den specifika stadsdelen. Stadsplaneraren och författaren Kevin Lynch tar upp begreppet "landmarks" i sin teori om hur människor rör och orienterar sig i staden, där landmarks syftar på betydelsefulla objekt i omgivningen som kan användas som referenspunkter. Landmarks kan exempelvis vara parker eller så kallade "grönkilar" som binder samman stadsdelar och gör området attraktivt att flytta

till (Lynch 1960). Problemet enligt Rådberg (2005) är att man ofta i dessa attraktiva områden vill utöka boende-möjligheterna och därutav bebygga grönkilarna. När grönkilarna försvinner förlorar området attraktivitet och människor flyttar utåt bland annat för att få tillgång till grönska. Därför är det så viktigt att se på stadsgrönskan på samma sätt som man gör på byggnaderna, torgen och vägarna – de är stadens landmärken (Rådberg 2005).

Naturmiljöer som dämpar stress och får oss släppa kraven

Studier har visat att människor både mår bättre och tillfrisknar fortare bara de kan se natur utanför sitt fönster. Det beror på att människan är en biologisk varelse och naturligt har ett behov av att se och vistas i natur. De flesta som vistas i gröna miljöer och framförallt vild skog upplever sig mer avslappnade än innan, vilket beror på att den miljön ger oss en lagom dos stimuli som får oss att slappna av (Båst Andresen & Larsson 2007). I rapporten *Grön rehabilitering* tar Abramsson och Tenngart (2003) upp det ökande problemet med psykisk ohälsa i samhället som en av de vanligaste orsakerna till långtidssjukskrivning. Enligt rapporten beror den ökande långtidssjukskrivningen delvis på att det är allt fler äldre i arbetskraften samt en upplevd ökad psykisk arbetsbelastning på arbetsplatserna. Ulrich (1999) skriver i "*Effects of Gardens on Health Outcomes: Theory and research*" att förutom den ökande stressen och bristen på tid för återhämtning, att även miljön människor befinner sig i spelar in i sjukskrivningen. Enligt Ulrich behöver människan vistas i en naturlig miljö för att kunna återhämta sig från stress (Ulrich 1999). Ulrich menar också att människan instinktivt känner vilken miljö som är naturlig respektive onaturlig, vilket i sin tur beror på att vi kan lita på våra instinkter i den naturliga miljön (Cooper Marcus & Sachs 2014). I en onaturlig miljö känner vi oss otrygga och stress uppkommer. Sådana miljöer eller situationer kan vara exempelvis bilkörning, trafikfaror och stadsmiljöer (Cooper Marcus & Sachs 2014).

Grönområden spelar en allt större roll idag eftersom fler väljer att flytta in till städerna. Inflyttningen gör att människor kommer allt längre bort från naturen samt att bristen på egen trädgård gör att de måste söka ett substitut, och därav har parken en viktig roll att spela. Grönområden blir ett sätt för människor att komma iväg från stressen och det informationsbrus som vi omges av i staden. I sin rapport tar Abramsson och Tenngart upp paret Kaplans teori om människans informationsintag och hur det konstanta informationsbruset som vi ständigt omges av stressar oss. Enligt Kaplan använder människan två typer av uppmärksamhet beroende på vilken miljö eller situation hen befinner sig i

(Abramsson & Tenngart 2003). Vid inlärnin g och problemlösning använder människan *riktad koncentration*, vilket är en form av koncentration som tar mycket energi och används under en begränsad tid. Den typen av uppmärksamhet krävs när man exempelvis befinner sig i stadsmiljöer eller kör bil. Den andra typen kallas *spontan uppmärksamhet* och används när vi registrerar saker. Den är inte energikrävande utan kan jämföras med en form av vaken vila (Pell 2012).

Problemet menar Kaplan är att tempot och livet i staden utarmar människans energiförråd eftersom vi måste använda den riktade uppmärksamheten i mycket större del än i miljöer som är mer naturliga för oss, som exempelvis naturen (Abramsson & Tenngart 2003). Stadslivet bombarderar människan med information samtidigt som de stressiga miljöerna med mycket trafik gör att människor konstant måste vara koncentrerade. I det långa loppet menar Kaplan att den konstanta stressen att alltid vara uppmärksam resulterar i att vi till slut tappar förmågan att koncentrera oss. I naturen får vi däremot en lagom dos stimuli som mestadels hanteras av den spontana uppmärksamheten, samtidigt som den riktade koncentrationen får tillfälle att vila och återhämta sig (Pell 2012). Eftersom människan är anpassad att leva i naturmiljöer är det viktigt att dessa miljöer också finns att tillgå i staden. Parken fungerar som ett andningshål för den stressade människan vilket är en stor del i den hälsoaspekt parker bidrar till.

Miljöpsykologi, de fyra faktorerna och den perfekta parken

Idag är man mer medveten om samspelet mellan människan och miljön och hur pass mycket det påverkar oss. Det blir därför allt vanligare vid planering av nya miljöer att ta med den miljöpsykologiska aspekten i byggandet (Johansson & Küller 2005). Inom det miljöpsykologiska tänkandet tar man hänsyn till hur man kan utveckla miljöer som får människor att trivas och vilja vara på platsen. En av de viktigaste punkterna att uppfylla är trygghet på platsen, upplever inte människor att de känner sig säkra där de befinner sig kommer de heller inte vilja vara där. Platser som exempelvis är ödsliga och dåligt belysta kan upplevas som farliga, och dessutom skapa rädsla för kriminalitet. Men genom att tillämpa en miljöpsykologisk kunskap kan man planera säkrare miljöer.

Hur människor upplever miljön beror även på vilken kultur de kommer ifrån. Inom miljöpsykologin talar man om "personal space" vilket kan tillämpas på hur människor från olika kulturer behöver olika mycket utrymme för att inte bli stressade (Johansson & Küller

2005). Alltför täta mänskliga kontakter kan leda till stressreaktioner, därför är det viktigt att människor kan känna att de har möjlighet till avskildhet och viss territoriell kontroll för att må bra. Även känsla av social stimulans där miljön främjar individens känsla av platsidentitet är viktig.

Inom miljöpsykologin har grönområdena och parkerna en betydande del i trivselfaktorn i exempelvis områden med bostäder. För människor som bor i staden är parken en väsentlighet eftersom det är den möjlighet som ges för daglig vistelse i natur. Inte minst för barnen som har ett stort behov av att få vara ute och leka har parken en mycket viktig funktion (Johansson & Küller 2005). Men för att kunna planera attraktiva gröna miljöer i staden bör man skilja ut de landskapselement som påverkar människor att vilja vara på platsen. Landskapsarkitekten Helena Nordh (2006) beskriver i sin avhandling hur man inom grönstrukturplanering ofta poängterar olika kvaliteter i parkerna spelar roll i hur människor kommer använda parken. Framförallt ska man vid planering av grönområden sträva efter att ge platsen en karaktär som passar invånarna som rör sig i området, menar Nordh. Karaktären på parken kan nämligen både främja och förhindra aktiviteter, därav vikten att det finns olika parkkaraktärer som stödjer olika slags aktiviteter. Inom den miljöpsykologiska forskningen beskrivs den optimala parken bestå av fyra olika faktorer som är viktiga i en miljö (Nordh 2006). Den första faktorn är komplexitet och syftar på att platsen har mycket att titta på, exempelvis olika sorters växter. Den andra faktorn är sammanhållning, vilket betyder att parken ger besökaren en känsla av helhet och ordning. Läsbarhet är den tredje faktorn med syftet att göra platsen lätt att förstå och att besökaren kan orientera sig enkelt. Som en fjärde sista faktor är mystik det som gör platsen spännande och intressant att vara på (Nordh 2006).

Hur gynnas den biologiska mångfalden med en pocket park?

Det mänskliga beroendet av naturen

Nationalencyklopedin (u.å) berättar att grunden för människans välfärd och livskvalitet är fungerande ekosystem och produkter eller tjänster vi får utav dem. Ett ekosystem beskriver allt levande och dess livsmiljö inom ett definierat område. Utrotning av arter eller förändringar i klimatet kan störa eller förstöra ett ekosystem helt och därmed få väldiga konsekvenser för människans livsmiljö. Enligt Naturvårdsverket (2018) är det viktigt att tjänsterna värderas och synliggörs för att kunna åtgärda den rådande obalansen i olika ekosystem. Genom ett aktivt arbete på såväl nationell som internationell nivå kan utvecklingen ske på ett mer hållbart sätt.

Keane et al (2014) talar om att det finns olika typer av ekosystemtjänster som vanligtvis delas upp i fyra huvudkategorier: Reglerande, kulturella, försörjande samt stödjande. Reglerande tjänster visar naturens förmåga att mildra eller justera oönskade effekter på miljön. Det handlar om kvalitén på luft, vatten och ljud, skydd mot översvämningar och värmeböljor samt klimatstabilisering och pollinering. Växter bidrar både till bättre luft- och ljudkvalité då vegetation dels har förmågan att absorbera vissa föroreningar men också hjälpa till att dämpa buller. Försättningsvis menar Boverket (2017) att vegetation även bidrar till rening av vatten och reglering av dess flöde. Dagvatten infiltrerar markens ekosystem och renas i processen, förutsatt att markmiljön är av god kvalitet. Ett långsamt flöde ger större reningseffekt och därför sätts också krav på jordens funktioner. Risken för översvämningar och erosionsskador minskar när dagvattnet kan fördröjas i växtbäddar eller tas upp av växter istället för att belasta dagvattensystemet. Grönska hjälper också till att påverka den lokala temperaturen då det kan erbjuda skugga och skydd för vind samt bidra till en högre luftfuktighet. Bevarandet och utvecklingen av gröna miljöer i staden kan således minska samhällets kostnader.

FAO (2018) beskriver de kulturella ekosystemtjänsterna och de icke materiella fördelar som människor får genom att vistas i naturen. Rekreation och en förbättrad hälsa samt symbolik och andlighet är nära sammankopplat med naturen på olika sätt. Djur, växter och ekosystem är centrala inspirationskällor till kultur, konst och design men även till vetenskap och

forskning. Kulturella ekosystemtjänster bidrar också till en växande turism eftersom naturen är en dragande kraft och speciell för många.

Livsnödvändiga ekosystemtjänster som innebär mat, medicin, rent vatten, material såsom trä och fiber samt energi tillhör försörjande tjänster. Genetiska resurser som används för djur- och växtförädling samt bioteknik hör också hit. Till skillnad från reglerande och kulturella tjänster där det beror mer på huruvida ekosystemets förmåga att reglera en viss tjänst har förbättrats eller minskat, är försörjande ekosystemtjänster mätbara i den mening att produktionen kan öka eller minska. Flödet speglar dock inte tjänstens tillstånd eftersom produktionen kan vara långsiktigt ohållbar. Jordbruksproduktionen har exempelvis visat ständig ökning trots att markförhållandena försämras kraftigt (Millennium ecosystem assessment, 2013).

Till sist har vi de ekosystemtjänster som kallas för stödjande. De levererar egentligen inte tjänster till samhället, utan stödjer allt liv på jorden. Biologisk mångfald, syreproduktion, markbördighet och det ekologiska samspelet mellan arter sinsemellan hör till denna kategorin. Biologisk mångfald, eller biodiversitet, är ett begrepp som beskriver variationsrikedomen bland levande organismer från alla olika ursprung (White, 2014).

Betydelsen av biologisk mångfald och förlusten av den

Variationen i den biologiska mångfalden är en produkt av geologi, natur- och kulturhistoria, samt klimat. Det är en väv av samverkande arter som är i ständig förändring. Det är normalt att arter försvinner eller att nya tillkommer och det är i princip omöjligt att styra den biologiska mångfalden på artnivå. Problemet idag är att arter försvinner i mycket större utsträckning än vad nya tillkommer. Uppsplittring och förlust av livsmiljöer är den främsta orsaken till detta och beror i högsta grad på att människan prioriterar egna behov som tillfredsställs på bekostnad av växt- och djurlivet. Det finns omkring 50 000 olika växt- och djurarter i Sverige idag. Av dessa är 3000 rödlistade vilket betyder att den framtida överlevnaden inte är säkrad inom landet. Förändringar på artnivå riskerar att förändra även hela ekosystem. Genom att värna om den biologiska mångfalden och se värdet i naturens förmåga att erbjuda rekreation, motion och frisk luft ökar vi chanserna för att tillgodose även framtidens behov. En varierad natur med fungerande ekosystem är viktiga för välfärden och bör skyddas och samverkas på såväl nationell som internationell, regional och lokal nivå.

Dessutom bör den etiska aspekten kring hur människan inte har rätt att förstöra naturen diskuteras (Länsstyrelsen, u.å).

Sveriges lantbruksuniversitet (2010) förklarar att överexploatering, biotopförstörelse och införsel av främmande arter och genotyper är de största allmänna hoten mot biologisk mångfald. I rapporten om nationell strategi och handlingsplan för främmande arter och genotyper skriver Naturvårdsverket (2008) att arter som introduceras utanför sitt historiska eller nutida utbredningsområde riskerar att konkurrera ut inhemska arter eller ändra deras genuppsättning genom hybridisering. Konsekvensen av invasiva arter kan innebära stora samhällsekonomiska kostnader i form av åtgärder som krävs för att förhindra, kontrollera eller utrota arten i fråga. Främmande arter kan också bära på sjukdomar och parasiter eller på andra sätt orsaka hälsoproblem för människor och djur.

Vid urbanisering och infrastrukturbygge sönderdelas biotoper och styckas upp i "öar". Detta kallas fragmentering. Nationalencyklopedin (u.å) berättar att fragmentering är en anledning till förändringar i många växt- och djurarters levnads- och spridningsvillkor. Jordbruksverket (2005) menar att uppstyckningen leder till försämrade ekosystemfunktion med mindre populationer, minskad spridningspotential och minskat genflöde. Tillväxten av en population kan även ske kraftigt i samband med fragmentering eftersom naturliga fiender försvinner eller inte hittar till det nya området. Små biotopfragment, stora avstånd mellan liknande biotoper och svår tillgänglighet minskar artinteraktionen och mångfalden vilket i sin tur kan leda till både inavel och utrotning av en art. Detta gäller både växtpopulationer som är beroende av vind och djur för pollination och fröspridning samt djurliv. Det är dock svårt att kartlägga sambandet mellan storleksyta, tillgänglighet och utdöenderisk eftersom alla arter har olika förutsättningar och strategier. Biotopens kvalitet har också avgörande betydelse för populationens överlevnad. Hög kvalitet mäts i antal småmiljöer, substrat, mikroklimat samt biotiska och abiotiska biotopprocesser.

Biologisk mångfald i urban miljö

När städerna blir större och tätare ersätter byggnationer och hårdgjorda ytor de naturmiljöer som finns, vilket leder till att naturliga habitat förstörs. När nya grönområden skapas i form av parker och trädgårdar så är det inte alla arter som klarar av att anpassa sig till den nya miljön. De arter som klarar av att etablera sig har förmågan att utnyttja de resurser som människan

skapar i stadsmiljön. Sammansättningen av växt- och djurarter som finns i städer världen över visar mer likheter sinsemellan än vad stadens omgivande naturområden gör i det egna landet (Persson och Smith, 2014).

Persson och Smith (2014) tar i sin rapport upp att grönområden i staden kan betraktas som öar mellan bebyggelse och infrastruktur. Artrikedomen påverkas dels av öns storlek men också av distansen mellan andra öar. Genom att antingen skydda eller förbättra befintliga grönområden eller skapa nya tillgängliga högkvalitativa miljöer både inom och utanför staden så ökar möjligheten för spridning och genutbyte mellan arter. Persson och Smith skriver också att den urbana floran till stor del består av exotiska arter eftersom dessa är bättre anpassade till torr och varm miljö som det råder i staden. Artrikedomen av Sveriges urbana parker består upp emot 40 % av exotiska arter. Om dessa främmande införda växter sprider sig okontrollerat så förändras miljön och den inhemska floran blir hotad. Urbana jordar är dessutom starkt påverkade av föroreningar vilket gör att marklevande organismer har svårt att klara sig. Det leder till försämrade markegenskaper för vegetationen som i sin tur kan leda till att exotiska arter lättare kan etablera sig.

Riksförbundet svensk trädgård (2013) skriver i sitt faktablad att en variation i växter, struktur och miljöer i parken ger flygande djur både föda och skydd. Kvarstående fröställningar och tidiga lökar är viktiga födokällor under vintern. Blommande växter erbjuder pollen och nektar och bör planteras i större grupper för att insekter lättare ska kunna hitta fram. För att locka flygande djur och insekter till platsen är det bra att erbjuda bostäder i form av fågelholkar eller rörformade hål. Persson och Smith (2014) förklarar att störningar i form av slitage från rekreation och intensiv skötsel är vanligt förekommande i urbana gröna miljöer. Oftast leder detta till en lägre habitatsvariation där endast toleranta arter kan finnas kvar. En låg skötselnivå med ekologiska metoder i kombination med en noggrann återhållsamhet av vissa växter som tenderar att konkurrera ut andra gynnar den biologiska mångfalden.

Framtid och målsättning

År 2010 antog världens länder en strategisk plan för att hejda förlusten av biologisk mångfald under perioden fram till år 2020. Planen innehåller 20 delmål som kallas Aichimålen och som handlar om att förbättra situationen för biologisk mångfald och därigenom säkra fungerande ekosystem som är motståndskraftiga och har en bra återhämningsförmåga. Genom utformade

målsättningar och arbetsprogram kan Aichimålen fungera som underlag vid arbetet på nationell nivå, där varje land arbetar efter sina förutsättningar (Naturvårdsverket, 2017).

Miljödepartementet (2014) visar att Sverige arbetar på flera plan med mål inom biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Det handlar sammanfattningsvis om de globala Aichimålen, EU-mål och mål för miljöarbetet på lokal, regional och nationell nivå som regleras i det svenska miljömålssystemet. Totalt sett är det fem övergripande målinriktningar som kan sammanfattas på följande sätt:

- Förbättra genomförandet genom att öka kunskapen kring betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänsterna
- Hantera bakomliggande orsaker och styra utvecklingen på ett hållbart sätt
- Minska påverkan genom att stoppa föroreningar, övergödning och förlusten av livsmiljöer samt minska trycket på sårbara ekosystem
- Bevara biologisk mångfald och skydda naturen
- Öka nyttan av biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Pocket parks kan lösa städernas brist på grönska

Pocket parks är ett begrepp som ursprungligen kommer från engelskan och den svenska översättningen blir "fickpark". Parkerna kan även kallas för minipark då de vanligtvis är av mindre storlek och placeras i urbana miljöer i en outnyttjad eller dåligt utnyttjad yta mellan bostäderna (Blake, u.å.). Som tidigare nämnts ökar behovet av offentliga grönytor i samband med förtätning samtidigt som städernas ytor blir trängre (Malmö stad, 2010). Pocket parks är en lösning på att få in grönytor i städer med ont om utrymme och ska ses som ett komplement där avståndet till de större parkerna är för stort (Nordh, 2012). Parkerna har en benägenhet att fungera som nedskalade kvartersparker som möter en mängd olika behov och fyller funktioner som exempelvis en tillflykt från den livliga urbana omgivningen som bjuder in till vila och rekreation (Blake, u.å.). Nordhs (2012) studie visar på att små parker i städerna kan vara betydelsefulla platser som främjar rekreation i form av återhämtning från stress i en tätbebyggd miljö. Studien visade även att komponenter som gräs och träd bidrog mest till den restaurativa upplevelsen. Utöver det menar Blake (u.å.) att det finns utrymme för lek, lunchpaus, träffa vänner och familj. Pocket parks uppmuntrar till en större användning av vår

utomhusmiljö med dess attraktiva och tillgängliga utrymmen samt bidrar till ett socialt samhälle (Johnson, u.å.).

Ser man från det ekologiska perspektivet menar Blake (u.å.) att det är svårt att få till en grönyta av en mindre storlek som både är anpassad efter ståndort, boende och ekologiska aspekter. Placeringen i städerna är påfrestande för parkerna med dess höga förslitningsgrad. Blake skriver att fördelen med att öka grönytorna i städerna är att samtidigt som användningen ökar på pocket parkerna minskar trycket på de större och mer avlägsna grönytorna som ger en större möjlighet att fokusera på livsmiljö och ekologisk funktion. Genom att placera ut pocket parks jämnt fördelat i städerna ger det en potential att främja städernas ekologi genom att grönområdena möter de boendes behov inom gång- eller cykelavstånd och därmed minskar användandet av bilen för att ta sig längre bort för samma resurser. Detta bidrar i sin tur till ett minskat utsläpp av föroreningar, mindre trafik och konsumtion av resurser som olja (Blake, u.å.).

Pocket parks är idag en allt mer förekommande lösning i stadsplaneringen. I städer som New York, London och Köpenhamn har pocket parks anammats för att lösa bristen på grönska. Som ett exempel på detta tog Londons före detta borgmästare Boris Johnson (u.å.) initiativ till att förbättra utomhusmiljön genom att investera i 100 pocket parks som stod klara år 2015. Detta genomfördes som ett samarbete med bland annat lokala myndigheter, lokala grupper, branschorganisationer och arkitekter. Borgmästaren ville att pocket parkerna skulle leda till:

- Få fler människor att använda utomhusutrymmen.
- Förbättra Londons livskvalitet, dess rekreativsmöjligheter och sitt offentliga liv.
- Stödja volontärarbete och allmänhetens deltagande samt utrusta personer med erfarenheter som de kan ha nytta av i framtiden.
- Skapa jobb och bibehålla tillväxt genom att öka lokal stolthet, beslutsamhet och entreprenörskap.
- Främja samarbete mellan allmänheten och lokala organisationer som arbetar hårt för att göra Londons offentliga platser bättre.
- Använda de extraordinära design- och leveransegenskaperna som London ger (Johnson, u.å.).

Fältstudie av pocket parks i Köpenhamn

Sammanställning:

PARK	Odins lomme Nørrebro Odinsgade 2200	Superkilen Nørrebrogade 210	Litauens plads 1660 København V	Storby have i Valby Gadekærvej Valby
Vilken storlek har parken?	1700 m2	≈ 30 000 m2	6000 m2	= 4000 m2
När anlades parken?	2010	2011	2016	2011–2013
Vilka växtskikt dominerar?	Träd och buskar	Träd och gräs	Träd och gräs	Träd, buskar och gräs
Hur ser parkens tema eller karaktär ut?	Vintergrön	Mångkulturell	Ungdomlig och lekfull	Rolig, modern och lekfull
Hur är parken placerad i staden?	Öppen längs med väg	Central	Mellan byggnader	Vid bostadsområde, nära förskola
Vilken/vilka målgrupper är parken till för?	Förbipasserande i vuxen ålder	Ungdomar, familjer, barn samt äldre	Ungdomar och barn	Ingen specifik målgrupp
Hur är vinterupplevelsen?	Tråkig och otrygg	Rolig och intressant	Enkel och ganska trist	Trevlig
Gynnar parken biologisk mångfald genom växter, utformning och material?	Vintergrönt skydd och växtbäddar som kan samla upp dagvatten	Fågelholkar	Fågelholkar, kvarstående fröställningar och växter med bär	Visset material står kvar och växter med bär
Finns det rekreativsmöjligheter i form av sittplatser?	Enstaka stolar	Många sittplatser	Flera sittplatsmöjligheter	Flera bänkar
Vilka olika typer av material finns i parken?	Betong och sandlåda	Asfalt, sten och sand	Sten, trä och asfalt	Grusgångar, sten, asfalt och gummi
Vilka designelement finns?	Inga	Många	Ej design	Designade bänkar
Går det att se vilka skötselinsatser som krävs?	Minimala	I princip skötselfritt	Minimala	Lättskött

Beskrivning av de utvalda parkerna

Odins lomme är en öppen park med mycket vintergrön vegetation så som murgröna och rhododendron. Platsen är till stor del hårdgjord och därför upplevs den något kal och trist. Öppenheten gör så att man känner sig iakttagen. Sittplatserna är märklit placerade och inbjuder inte till en möten och samtal mellan människor. Parken är lättåtkomlig eftersom den är placerad längs med en väg men tyvärr utesluter den en stor grupp i samhället då den inte är handikappsanpassad. Närheten till trafiken gör platsen bullrig och den höga ljudnivån upplevs som något stressande.

Superkilen är däremot en park som är mer genomtänkt i sin utformning. Frågan är dock om den kan kallas en pocket park med tanke på dess yta på närmare 30 000 m2. Det märks att den är relativt ny eftersom det finns många moderna element i parken. Det huvudsakliga temat är

mångkultur, överallt i parken finns inslag av material med ursprung från olika länder. Det bidrar till en öppen och inkluderande atmosfär. Parken är intressant och rolig, hela tiden finns det saker att upptäcka. Här finns både lek- och rekreationsmöjligheter. Växterna är främst exotiska med apträäd som exempel. Dock är det inte så mycket vegetation utan fokus ligger mest på material och utrustning.

Litauens plats är en relativt simpel park som är belägen mellan bostadshus vilket gör att det blir en innegårdskänsla. Den stora gräsyta är central men intill finns både en fotbollsplan och en basketplan samt andra lektytor. Parken är en lugn och social plats där man kan träffas och umgås.

Slutligen är Storby Have vår sista besöksplats. Denna park är trevlig och noggrann gestaltad. De snirkliga gångarna tillsammans med kullarna gör platsen lekfull och trivsamt. I en del av parken fanns tre små studs mattor vilket vi tyckte var ett roligt inslag. Platsen är handikappsanpassad och till för alla människor. I parken finns stora träbänkar i asymmetriska former som ger en dynamisk och modern känsla. Här finns många buskar men inget vintergrönt.

Med hjälp av denna fältstudie har vi kunnat hämta inspiration till ett eget gestaltungsförslag (se bilaga 1). Vi har sett både bra och mindre bra exempel på olika delar av parkernas innehåll och utformning. Först och främst vill vi göra en inkluderande park som är handikappsanpassad, för att alla ska känna sig välkomna. I vår pocket park vill vi fokusera mycket på vegetation och olika växtskikt då vi kände att det var något som saknades i alla parker. Vi vill även fokusera mer på biologisk mångfald i val av material och växter än vad såg i Köpenhamn.

Diskussion & slutsats

Vår frågeställning att besvara i arbetet har varit ”*hur gestaltar man en fungerande park på en mycket liten yta?*” och ”*på vilket sätt kan en pocket park bidra till en tryggare stadsdel, bättre hälsa och biologisk mångfald?*”.

Under arbetets gång har vi valt att fördjupa oss i hur parker och grönområden kan bidra till att motverka förtätningens effekter, hur den kan gynna den biologiska mångfalden och främja

människors hälsa. Dessa tre olika infallsvinklar har legat som grund i det gestaltungsförslag på en pocket park som vi gjort. Tankar som gått under arbetets gång har varit att designkonceptet ska smälta in bra i området och gärna förgylla platsen samtidigt som det också ska gynna djurlivet. Kombinationen av dessa två har varit en utmaning i gestaltungsarbetet. Området parken ligger i är ett av Malmös äldre stadsdelar med gammal anrik arkitektur som till viss del påverkar hur gestaltningen ska se ut. Vi kände att det som skulle vara mest passande området var att följa den röda tråd som redan fanns, där utformningen och växtvalet går hand i hand med de omgivande byggnaderna. Det problematiska med en design som ska gynna den biologiska mångfalden är att den kan se "skräpig" ut. Djur uppskattar att det är lite skräpigt med gammalt visset som ligger kvar från förra säsongen medan människor som bor eller rör sig i området mest tycker det ser misskött ut. Men genom att kombinera djurfrämjande element som också blir snygga utsmyckningar i parken, exempelvis insektshotell och växter som bildar fröstänger, blir det ett grönområde som också väcker intresse.

Området vid Hyregatan är väldigt skuggigt vilket bidrog till att valet av växter blev något begränsat. Platsen hade bara ett fåtal soltimmar och kunde klassas som en skuggig plats med en hel del fukt i marken. Förutom det begränsade växtvalet blev även färgvalet något mindre varierande då de skuggtåliga växterna ofta har en blygsam blomning. Men det skuggiga läget kunde också vara något positivt då det motverkar stadens ofta uttorkande tendens.

En annan del i gestaltningen som vi misstänkte kunde bli en ytterligare utmaning var den begränsade ytan parken skulle ligga på. Vi hade många delar i designkonceptet som vi ville ha med och efter noga övervägning av varje moment så lyckades vi få med allt utan att behöva göra avkall på något. Trygghet och att besökare skulle känna sig säkra att vistas i parken var en mycket viktig aspekt och en liten yta med många "vrår" kan motverka det syftet. Lösningen blev att på noga valda ställen i parken placera belysning, både infällda spotlights i marken och belysning på fot, som skulle lysa upp de vrår som kunde vara potentiellt otrygga. Även val av växter spelade stor roll för att öka trygghetskänslan. Längst in i parken mitt emot vattenstenen valde vi att plantera svartbambu som enligt skötselbeskrivningen ofta ska gallras ur med jämna mellanrum. Anledningen till att valet föll på bambu var av anledningen att den är skir i sitt växtsätt och gör att besökare kan skymta det som är på andra sidan av häcken, vilket ger en trygghetskänsla. Samma tank hade vi angående valet av träd i parken. Valet föll på amerikansk strimlönn som är ett vackert träd med säreget utseende både till färg och sättet

det växer på. Stammen är klarröd och bladverket skirt vilket ska bidra till att parken känns ljus och luftig trots det stora antalet träd som finns där. Lönnarna ska dessutom stammas upp ordentligt för att besökare inte ska få känslan av att gå in i en skog.

I hälsoaspekt ska parken ge boende och arbetande en vacker plats att gå till för att koppla av och komma ifrån vardagen för en stund. Resultatet tycker vi har levt upp till det eftersom gestaltningen innehåller många av de element som människan behöver för att stressa ner. Platsen ligger turligt nog på en mindre trafikerad gata vilket bidrar till ett lugn, samtidigt tror vi även att konceptet med att höja upp parken en bit från gatan hjälper till att minska springet i den. Genom upphöjningen minskar lusten hos ”skumma” typer att springa in där samtidigt som det säkerhetsmässigt är en fördel då det hindrar bilar att köra in i parken.

En aspekt som kommit upp till diskussion är att parken har en exklusiv karaktär vilket för vissa kan bli provocerande, speciellt i en stad som Malmö. Dock har inte syftet med arbetet varit att göra en exklusiv park utan snarare har valet fallit på material och växter som vi ansett passat in i området och som förhöjer stadsdelen, och därutav valet av färgrika och ovanligare växter. I vår rapport tar vi upp hur parker kan bli en bidragande faktor till att människor vill flytta till ett specifikt område, samma sak ville vi åstadkomma med den här parken.

Slutsatsen som vi kan dra efter arbetet är att pocket parks är ett spännande sätt att arbeta med grönyta. Eftersom ytan är begränsad lär man sig att utesluta de delar i designen som är överflödiga, vilket gynnar ett mer genomtänkt koncept som i sin tur lett till att varje del i vår gestaltning har ett syfte.

Källförteckning

Tryckta källor

Blake, A. (u.å.). *Pocket parks*.

https://depts.washington.edu/open2100/pdf/2_OpenSpaceTypes/Open_Space_Types/pocket_parks.pdf
(Hämtad 2018-02-15)

Boverket (2017). *Reglerande ekosystemtjänster*.

<https://www.boverket.se/sv/byggande/hallbart-byggande-och-forvaltning/ekosystemtjanster/olika-grupper-av-ekosystemtjanster/reglerande/> (Hämtad 2018-02-02)

Boverket. (2016). *Rätt tätt - En idéskrift om förtätning i städer och orter*.

<https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2016/ratt-tatt-en-ideskraft-om-fortatning-av-stader-orter.pdf> (Hämtad 2018-01-24)

Brunge, E. (2017). Värna om stadens gröna rum. Olsson, Titti, Bernstone, Sofia H. & Svensson, Karin (red.) *Höra hemma - om det bostadspolitiska dilemma*. [Stockholm]: ArkDes, s. 62–65.

Båst Andresen, T. & Larsson, V. (2007) *Vad är en sinnesträdgård?* Examensarbete, SLU.

Ceccato, V. (2016). Har stadsmiljön betydelse för säkerheten? Olsson, Krister, Nilsson, Daniel & Haas, Tigran (red.) (2016). *Urbanismer: dagens stadsbyggande i retorik och praktik*. Lund: Nordic Academic Press, s. 99–120.

Cooper Marcus, C. & Sachs, N. (2014) *Therapeutic Landscapes: An Evidence-Based Approach to Designing Healing Gardens and Restorative Outdoor Spaces*. John Wiley and Sons, New Jersey.

Crawford, M. (2016). Offentliga rum. Olsson, Krister, Nilsson, Daniel & Haas, Tigran (red.) (2016). *Urbanismer: dagens stadsbyggande i retorik och praktik*. Lund: Nordic Academic Press, s. 81–98.

FAO: Food and Agriculture Organization of the United Nations (2018). *Ecosystem Services & Biodiversity – Cultural services*.

<http://www.fao.org/ecosystem-services-biodiversity/background/cultural-services/en/> (Hämtad 2018-02-03)

Florgård, C. (2005), *Grönskan spelas bort – Spelet om staden*. Stockholm: Forskningsrådet Formas.

Grahn, P. (2012), *Natur och hälsa i en alltmer urban livsmiljö*. Socialmedicinsk tidskrift 3.

<http://socialmedicinsktidskrift.se/index.php/smt/article/view/917/727> (Hämtad 2018-02-15)

Grönatakhandboken. (2017).

<http://gronatakhandboken.se/module/las-online/vaxtbadd-och-vegetation/main/8> (Hämtad 2018-01-24)

Gottlieb Paludan Architects. *Litauens plads*. <http://www.gottliebpaludan.com/en/project/litauens-plads>
(Hämtad 2018-02-28)

Jacobs, Jane (2004). *Den amerikanska storstadens liv och förfall*. Göteborg: Bokförlaget Diadalos AB

Johansson, M. & Küller, M. (2005), *Svensk miljöpsykologi*. Stockholm: Studentlitteratur.

Johnson, B. (u.å.). *Pocket parks prospectus*.

https://www.london.gov.uk/sites/default/files/pocket_parks_prospectus_1.pdf (Hämtad 2018-02-15)

Jordbruksverket (2005). Rapport 2005:9. *Fragmenterat landskap – en kunskapssammansättning om fragmentering som hot mot biologisk mångfald*.

http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_rapporter/ra05_9.pdf (Hämtad 2018-02-10)

Keane et al (2014). *Ekosystemtjänster i stadsplanering – en vägledning*.
http://www.white.se/app/uploads/2014/11/Ekosystemtj_nster_i_stadsplanering_En_V_gledning.pdf
(Hämtad 2018-01-31)

Krak. *Arealsök över Storby Have*. <https://map.krak.dk> (Hämtad 2018-02-28)

Lieberg, Mats (1992). *Att ta staden i besittning: om ungas rum och rörelser i offentlig miljö*. Diss. Lund Univ.

Lynch, K. (1960), *Image of the city*. Massachusetts: The MIT Press. s. 78-83

Länsstyrelsen (u.å). *Biologisk mångfald*.
http://www.lansstyrelsen.se/stockholm/SiteCollectionDocuments/Sv/djur-och-natur/friluftsliv/Biol_mangfald.pdf (Hämtad 2018-02-08)

Malmö stad. (2010). *Så förtätar vi Malmö!* Dialog--pm 2010:2
<http://malmo.se/download/18.4d147ba1286e5bcbb4800055507/F%C3%B6rt%C3%A4tning-PM.pdf>
(Hämtad 2018-01-23)

Malmö stad. (2014). *Översiktsplan för Malmö*.
http://malmo.se/download/18.5bb0a05f145db1bc43d6ac4/1491302698823/OP2012_planstrategi_antagen_140522.pdf (Hämtad 2018-01-23)

Millennium ecosystem assessment (2003). *Ecosystems and Human Well-being: A Framework for Assessment. Chapter 02 Ecosystems and Their Services*. Washington, D.C: Island press, ss. 56–64.
<https://www.millenniumassessment.org/documents/document.300.aspx.pdf> (Hämtad 2018-02-05)

Miljödepartementet (2014). *Mål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster*.
<http://www.regeringen.se/49bbb6/contentassets/06fc444e747c4c9a5e456c8f6a5ad4/mal-for-biologisk-mangfald-och-ekosystemtjanster-m2014.03-a3-format> (Hämtad 2018-02-04)

Nationalencyklopedin (u.å). Sökord: *Ekosystem*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/ekosystem> (Hämtad 2018-01-24)

Nationalencyklopedin (u.å) Sökord: *Fragmentering*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/fragmentering> (Hämtad 2018-02-08)

Naturvårdsverket (2018). *Ekosystemtjänster – när grönt är mer än pynt*.
<http://www.naturvardsverket.se/ekosystemtjanster> (hämtad 2018-01-31)

Naturvårdsverket (2008). Rapport 5910: *Nationell strategi och handlingsplan för främmande arter och genotyper*, ss. 42–49.
<https://www.almhult.se/download/18.1ad5fba8146226ccb8b17e54/1488471529922/Naturv%C3%A5rdsverkets+strategi+och+handlingsplan+f%C3%B6r+fr%C3%A4mmande+arter+och+genotyper.pdf>
(Hämtad 2018-02-11)

Naturvårdsverket (2017). *CBD – Konvention om biologisk mångfald*.
<http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhället/EU-och-internationellt/Internationellt-miljoarbete/miljokonventioner/Konventionen-om-mangfald/> (Hämtad 2018-02-04)

Nordh, H. (2006) *Parkkaraktärer - ett verktyg för planering och gestaltning av grönområden*. Examensarbete SLU Alnarp.

Nordh, H. (2012). *Planer för folkhälsa - en landskapsarkitekts perspektiv*. Socialmedicinsk tidskrift 3. <http://www.socialmedicinsktidskrift.se/smt/index.php/smt/article/view/903/714> (Hämtad 2018-02-20)

Ourway. *Köpenhamns coolaste park – superkilen*. <https://ourwaytours.com/sv/our-blog/superkilen/> (Hämtad 2018-02-28)

Pell, M. (2012), *Teorier om mental återhämtning – Kaplan, Ulrich och Grahn*. Examensarbete SLU Alnarp.

Persson, S. Anna och Smith, G. Henrik (2014) CEC Syntes Nr 02: *Biologisk mångfald i urbana miljöer – Förutsättningar, fördelar och förvaltning*, ss. 43–50. Lunds universitet. https://www.cec.lu.se/sv/sites/cec.lu.se.se/files/urban_biodiversitet_final_20140515.pdf (Hämtad 2018-02-11)

Riksförbundet svensk trädgård (2013) *Faktablad om ekologisk odling nr 14 - locka trädgårdens flygande vänner*. http://www.tradgard.org/kunskap/kunskapsbank/faktabladen/14_locka_flygande.pdf (Hämtad 2018-02-27)

Rådberg, J. (2005), *Vi behöver en ny stadsbyggnadsmodell! – Spelet om staden*. Stockholm: Forskningsrådet Formas.

Statistiska centralbyrån. (2010a). *Grönytor och grönområden i tätorter*. http://miljobarometern.malmo.se/content/docs/MI0805_2010A01_SM_MI12SM1501.pdf (Hämtad 2018-01-23)

Statistiska centralbyrån. (2010a). *Sveriges största tätorter*. https://www.scb.se/statistik/_publikationer/1e00001_2010k01_ti_08_a05ti1001.pdf (Hämtad 2018-01-24)

Superflex <http://www.superflex.net/tools/superkilen/image> (Hämtad 2018-02-28)

Svensson, Turid; Malmö Gatukontor. 2018. Telefonsamtal 18 januari.

Sveriges lantbruksuniversitet (2010). Faktablad från Centrum för biologisk mångfald: *Biologisk mångfald*. https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/cbm/dokument/publikationer-cbm/faktablad/folder_bm_cbm_webb.pdf (Hämtad 2018-02-11)

Thingbrandt landskab. *Odins lomme*. <http://www.thing-brandt.dk/portfolio-view/odinslomme/> (Hämtad 2018-02-28)

Ulrich, R. S. (1999) “*Effects of Gardens on Health Outcomes: Theory and research*”. sid 27-86, *Healing Gardens: Therapeutic Benefits and Design Recommendations*. Cooper Marcus, C. & Barnes, M. New York: John Wiley and Sons.

Vegtech. (u.å.) *Gröna fasader*. <https://www.vegtech.se/grona-fasader/> (Hämtad 2018-01-23)

1:1 landskab. <http://1till1landskab.dk/storhaven-i-valby/> (Hämtad 2018-02-28)

Bilder

- Bild 1. *Foto taget av Ellinor Jonsson Januari 2018*
- Bild 2. *Foto taget av Therese Rombrant Januari 2018*
- Bild 3. *Foto taget av Therese Rombrant Januari 2018*
- Bild 4. *Kubbvägg, illustration av Therese Rombrant*
2018<http://www.landezine.com/index.php/2011/12/nordic-dreams-by-11-landskab/nordic-dreams-by-1till-landscape-architects-02/> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 5. *Vattenfall illustration Therese Rombrant* <http://dittnewyork.se/en-hemlig-park/> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 6. *Pocket park i New york, illustration Therese Rombrant*
<http://welcome.informantdaily.com/best-pocket-parks-nyc/> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 7. *Illustrationsplan målad av Martina Selinder*
- Bild 8. *Sektion illustrerad av Martina selinder.*
- Bild 9. *Fågelholk, illustration av Ellinor Jonsson*
<https://www.wildlifegarden.se/fagelholkar/multiholk-torpet.html> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 10. *Kubbvägg, illustration av Ellinor Jonsson*
<http://www.landezine.com/index.php/2011/12/nordic-dreams-by-11-landskab/nordic-dreams-by-1till-landscape-architects-02/> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 11. *Markbelysning, illustration av Ellinor Jonsson* <https://www.lamportillallt.se/armaturer/eglo-lamedo-led-markbelysning-altan-spotlight-ip67-1.html> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 12. *Papperskorg, illustration av Ellinor Jonsson*
<https://vestre.com/se/produkter/papperskorg/bloc-avfallsbeholder/> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 13. *Räcke, illustration av Ellinor Jonsson* [http://thomas-smide.se/utomhus-smide/racke-racke-rk-450/](http://thomas-smide.se/utomhus-smide/racken/racke-rk-450/) (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 14. *Markbeläggning, illustration av Ellinor Jonsson*
<http://steriks.se/produktsortiment/natursten/hallar/skiffer/#> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 15. *Axonometri illustrerad av Ellinor Jonsson*
- Bild 16. *Belysning, illustration av Ellinor Jonsson* <https://www.bauhaus.se/firenze-2-arm.html> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 17. *Markmaterial, illustration av Ellinor Jonsson* <https://www.stenbolaget.se/smagatsten-ljus-flammad.html#&gid=null&pid=12> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 18. *Sittplats, illustration av Ellinor Jonsson* <https://vestre.com/se/produkter/soffor-stolar-och-bord/berlin-bord/> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 19. *Bänk, illustration av Ellinor Jonsson* <https://vestre.com/se/produkter/soffor-stolar-och-bord/april-stavanger-benk/> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 20. *Vattensten, illustration av Ellinor Jonsson* <https://www.dammbutiken.se/dekorset-vicenza> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 21. *Crocus sieberi 'Firefly', illustration av Martina Selinder* <http://lokarochknolar.se/p/crocus-sieberi-firefly/> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 22. *Narcissus x incomparabilis 'White Lion', illustration av Martina Selinder*
<https://www.pinterest.se/pam8537/daffodil/> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 23. *Fritillaria michailovskyi, illustration av Martina Selinder* <https://www.jparkers.co.uk/15-fritillaria-michailovskyi-1012995c> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 24. *Narcissus papyraceus 'Paper White', illustration av Martina Selinder* <https://www.first-nature.com/flowers/narcissus-papyraceus.php> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 25. *Hydrangea anomala ssp. Petiolaris, illustration av Martina Selinder*
https://www.crocus.co.uk/plants/_/hydrangea-anomala-subsp-petiolaris/classid.1665/ (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 26. *Brunnera macrophylla 'Jack Frost', illustration av Martina Selinder*
<https://www.gardenersworld.com/plants/plant-finder/brunnera-macrophylla-jack-frost/> (Hämtad 2018-03-01)
- Bild 27. *Digitalis purpurea 'Rosa', illustration av Martina Selinder* <https://www.thompson-morgan.com/p/foxglove-camelot-rose/t57896TM> (Hämtad 2018-03-01)

Bild 28. *Geranium phaeum* 'Samobor', illustration av Martina Selinder
<https://www.kelways.co.uk/product/geranium-phaeum-var-phaeum-samobor/10892/> (Hämtad 2018-03-01)

Bild 29. *Helleborus orientalis* 'Double Ellen Red', illustration av Martina Selinder
<https://www.gardeningexpress.co.uk/helleborus-double-ellen-hellebore-collection-plants-15428>
 (Hämtad 2018-03-01)

Bild 30. *Helleborus niger* 'Christmas Carol', illustration av Martina Selinder
<http://perenner.se/vaxt/helleborus-niger-christmas-carol-julros/> (Hämtad 2018-03-01)

Bild 31. *Helleborus x hybridus* 'Pink Lady', illustration av Martina Selinder
<http://perenner.se/vaxt/helleborus-hybridus-pink-lady-hybridjulros/> (Hämtad 2018-03-01)

Bild 32. *Hedera helix* 'Baltica', illustration av Martina Selinder
<http://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:90723-1> (Hämtad 2018-03-01)

Bild 33. *Phyllostachys nigra*, illustration av Martina Selinder
<https://www.ebay.co.uk/itm/Phyllostachys-nigra-Black-Bamboo-20-Fresh-plant-seeds-/322093544542>
 (Hämtad 2018-02-21)

Bild 34. *Viburnum x burkwoodii* 'Anne Russell', illustration av Martina Selinder <http://pots-and-polytunnels.blogspot.se/2014/04/> (Hämtad 2018-03-01)

Bild 35. *Hakonechloa macra* 'Albostriata', illustration av Martina Selinder
http://www.songsparrow.com/catalog/plantdetails.cfm?ID=5061&type=SHADE,&pagetype=plantdetails&plant_name=Hakonechloa%20macra%20%27Albo-Striata%27 (Hämtad 2018-03-01)

Bild 36. *Waldsteinia ternata*, illustration Martina Selinder <https://plantis.info/waldsteinia-ternata/>
 (Hämtad 2018-03-01)

Bild 37. Amerikansk strimlönn, illustration av Martina Selinder
<http://www.alltomtradgard.se/faktabank/acer-pensylvanicum/>

Bild 38. Amerikansk strimlönn, illustration av Martina Selinder
<https://www.brokenarrownursery.com/acer-pensylvanicum-erythrocladum-striped-maple-moosewood.html>

Bild 39. *Heuchera* 'Apple Crisp' illustration av Therese Rombrant
http://plants.chaletnursery.com/12120004/Plant/16491/Apple_Crisp_Coral_Bells (Hämtad 2018-03-01)

Bild 40. *Asplenium trichomanes*, illustration av Therese Rombrant
<http://www.photomazza.com/?Asplenium-trichomanes&lang=en&lang=en> (Hämtad 2018-03-01)

Bild 41. *Mukdenia rossii* 'Karasuba', illustration av Therese Rombrant <http://www.edrom-nurseries.co.uk/shop/pc/Mukdenia-rossii-Crimson-Fans-p9547.htm> (Hämtad 2018-03-01)

Bild 42. *Dryopteris clintoniana*, illustration av Therese Rombrant <https://les-jardins-decoute-silpleut.com/web/dryopteris-clintoniana-1.html> (Hämtad 2018-03-01)

Bild 43. *Heuchera* 'Marvelous Marble', illustration av Therese Rombrant
https://www.heucheraholics.co.uk/Heuchera_Marvellous_Marble/p3666016_15636921.aspx (Hämtad 2018-03-01)

Bild 44. *Leptinella squalida* 'Platt's Black', illustration av Therese Rombrant
<https://portlandnursery.com/groundcovers/leptinella/> (Hämtad 2018-03-01)

Bild 45. *Hakonechloa macra* 'Albostriata', illustration av Therese Rombrant
http://www.songsparrow.com/catalog/plantdetails.cfm?ID=5061&type=SHADE,&pagetype=plantdetails&plant_name=Hakonechloa%20macra%20%27Albo-Striata%27 (Hämtad 2018-03-01)

Bild 46. *Pachysandra terminalis* 'Green Carpet', illustration av Therese Rombrant
<https://www.lundhede.se/pachysandra-terminalis-green-carpet-vinterglans-lp/> (Hämtad 2018-03-01)

Bild 47. *Hedera Helix* 'Goldheart', illustration av Therese Rombrant <https://www.thompson-morgan.com/p/hedera-helix-goldheart/t58001TM> (Hämtad 2018-03-01)

Bild 48. Växtväggssystem, illustration av Therese Rombrant
[http://www.svenskanaturtak.se/Beskrivning%20Wall_Garden%20\(Eng\).pdf](http://www.svenskanaturtak.se/Beskrivning%20Wall_Garden%20(Eng).pdf) (Hämtad 2018-03-01)

Bild 49. Växtvägg illustrerad av Martina Selinder

Bild 50. *Crocus tommasinianus*, illustration av Ellinor Jonsson <http://www.anthesis.ro/material/bulbi-de-toamna/bulbi-crocus-tommasianus-ruby-giant-branduse.html> (Hämtad 2018-02-19)

Bild 51. *Galanthus* 'Flore Peno', illustration av Ellinor Jonsson <https://alchetron.com/Crocus-flavus%202018-02-19> (Hämtad 2018-02-19)

<https://www.cottagegardenbulbs.co.uk/product/double-snowdrops-galanthus-nivalis-flore-pleno/>
(Hämtad 2018-02-19)

Bild 52. *Crocus flavus*, illustration av Ellinor Jonsson <https://alchetron.com/Crocus-flavus> (Hämtad 2018-02-19)

Bild 53. *Crocus sieberi* 'Firefly', illustration av Ellinor Jonsson
<http://www.rosecottageplants.co.uk/crocus-sieberi-firefly/p888> (Hämtad 2018-02-19)

Bild 54. *Narcissus papyraceus* 'Paper White', illustration av Ellinor Jonsson <https://www.first-nature.com/flowers/narcissus-papyraceus.php> (Hämtad 2018-02-19)

Bild 55. *Narcissus* 'Kedron', illustration av Ellinor Jonsson <https://www.johnscheepers.com/narcissus-kedron.html> (Hämtad 2018-02-19)

Bild 56. *Narcissus poeticus* 'Recurvus', illustration av Ellinor Jonsson <https://www.bakker.com/sv-se/p/narciss-recurvus-M26402> (Hämtad 2018-02-19)

Bild 57. *Narcissus x incomparabilis* 'White Lion', illustration av Ellinor Jonsson
<https://www.thompson-morgan.com/p/narcissus-white-lion/t46041TM> (Hämtad 2018-02-19)

Bild 58. *Narcissus incomparabilis* 'Avalon', illustration av Ellinor Jonsson
<https://www.unwins.co.uk/narcissus-avalon-daffodil-bulbs-pid10765.html> (Hämtad 2018-02-19)

Bild 59. *Galanthus* 'Flore Peno', illustration av Ellinor Jonsson
<https://www.cottagegardenbulbs.co.uk/product/double-snowdrops-galanthus-nivalis-flore-pleno/>
(Hämtad 2018-02-19)

Bild 60. Illustration av Therese Rombrant

Bild 61. Illustration av Therese Rombrant

Nulägesbeskrivning

Platsen som vi har valt ut för gestaltningsförslaget befinner sig på Hyregatan 5 i Malmö Gamla Stan mellan kvarteren Diana och Gröbröder. Efter att tagit kontakt med Turid Svensson (2018-01-18) på Malmö stads gatukontor har vi fått fram uppgifter om att tomten är privatägd med en storlek på 467m². Svensson fick även fram att år 1998 har det funnits en liten byggnad på tomten men vilket år den revs är oklart. Bilder från Google maps (2012) tyder på att tomten senare kommit till att utnyttjats som parkering troligtvis för de boende i området. Vid ett besök av platsen (2017-01-16) kunde vi konstatera att i dagsläget står tomten tom och ett högt staket har placerats utmed gångbanan vilket gör det omöjligt att ta sig in för både fotgängare och bilister. Genom springor i staketet går det att se att tomten låtits förvildas i det steniga underlaget från husresterna. Vad tomten är tänkt att användas till i framtiden kan vi bara spekulera kring.

Platsanalys

Eftersom att det inte går att ta sig in har vi fått utgå från platsbesök från gatuperspektiv och försökt att uppskatta måtten så realistiskt som möjligt med hjälp av google maps, Malmö gatukontor och platsbesök från gatuperspektiv.

Omgivningen

Platsen är belägen i ett lugnt bostadsområde mitt bland färgglada små hus med en äldre karaktär. Längs den smala kullerstengsgatan är det mest gående som passerar och enstaka bilar som kör förbi. Den grönska som finns i området är stockrosor och rosor som växer intill husen.

Markförhållande

Med tanke på att tomten tidigare används till bostad och parkering är marken troligtvis kompakterad med ett innehåll av bland annat schaktmassor som gör att den inte lämpar sig som växtbädd. Detta innebär att nya växtbäddar måste anläggas för samtliga växter.

Ljus- och värmeförhållande

Ljusinsläppet är relativt litet eftersom tomten är inklämd bland ett gäng hus i kvarteret vilket gör att de relativt höga husfasaderna hindrar solen från att komma fram. Formen av tomten är rektangulär vilket inte heller är en fördel för ljuset att nå fram vilket medför att mitt på dagen är då man kan räkna med några soltimmar. Det omgivande materialet består väggar av puts eller tegel som ingetdera är ljusreflekterande, snarare värmeabsorberande.

Ledningar

Av ledningskartor går det att utläsa att de ledningar som finns är för vatten, avlopp och belysning och befinner sig under hyregatan. Vilket innebär att gestaltningsförslaget ej behöver ta hänsyn till dessa då tomten är fri från ledningar.

Bild 1

Bild 2 & 3

Koncept

Konceptet till parken grundas i vår vilja att främja hälsan, den biologiska mångfalden och grönskan i staden genom att anlägga en pocket park. Parken kommer anläggas i Gamla Staden i Malmö vilket är en plats som har tät bebyggelse men inget grönområde i närheten av bostäder och kontor. Med parken vill vi motverka förtätningen och samtidigt göra stadsdelen ännu mer attraktiv med närliggande grönska som läggs på ett område som inte används. Parken ska med sin design passa in i kvarteret som består av renässanshus och ska locka besökare med sitt rofyllda läge och årstidsvariationer.

Inspiration från Köpenhamn och New York

För att hämta inspiration till designförslaget har vi besökt parker i Köpenhamn som kan klassas som pocket parks. Vi har även hämtat idéer från pocket parks i New York. Från parkerna i Köpenhamn har vi inspirerats av deras sätt att kombinera element som gynnar djurlivet med snygg design som får människor att vilja vistas på platsen. Exempel på element är fågelholkar och träd/buskar som bär frukt vilket gynnar djuren under olika årstider. Vi har även tagit fasta på danskarnas sätt att göra platsen till en social plats där miljön lockar människor att vilja umgås. Med hjälp av mycket sittplatser och utrymmen som är väl genomtänkta blir parkerna trevliga att vistas i. Till sist har vi även inspirerats av hur Köpenhamn har gjort parkerna till en del av staden och genom att använda städsegröna växter få en vacker grön park även på vintersäsongen.

I de amerikanska parkerna har vi inspirerats av sättet de gör eleganta parker på en mycket liten yta. Med vår gestaltning vill vi skapa en park med liknande kvalifikationer som är anpassade efter den svenska omgivningen och krav i design. Eftersom vår gestaltungsplats ligger i Gamla Staden vill vi spegla omgivningens stiliga hus i designen och de växter som kommer finnas där.

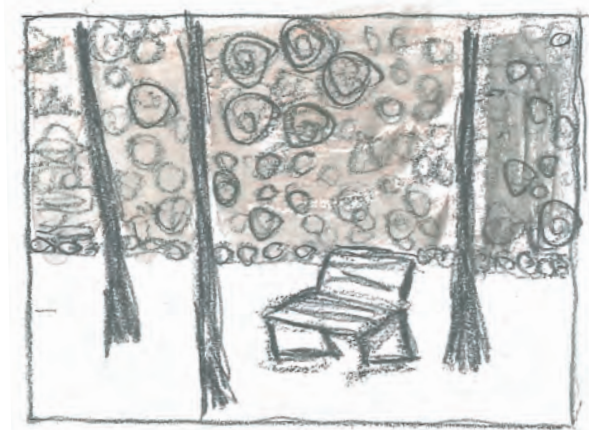

Bild 4: Kubbvägg.

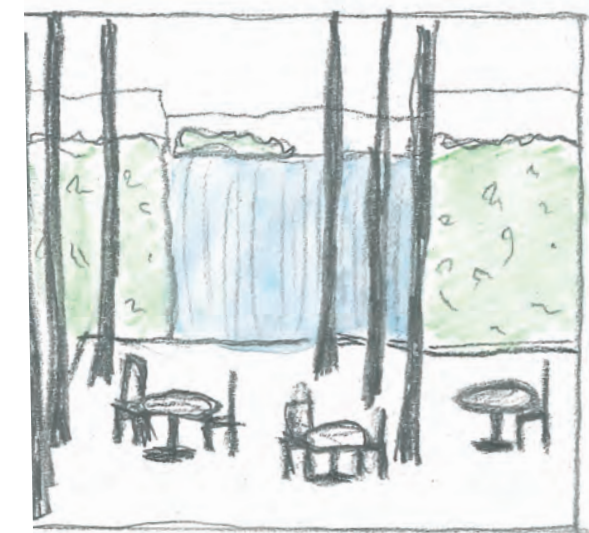

Bild 5: Vattenfall

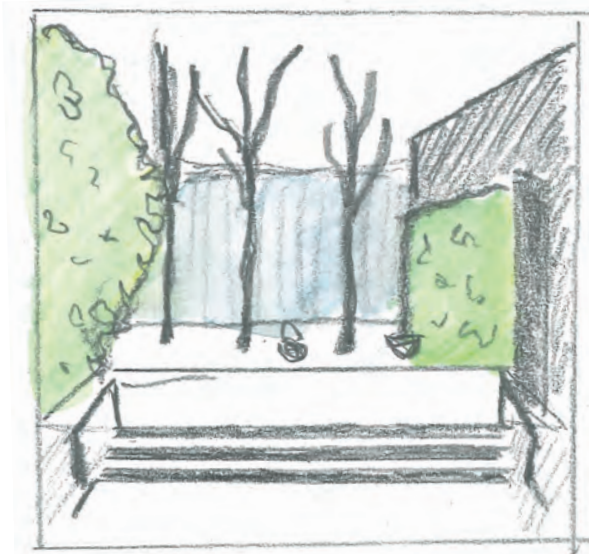

Bild 6: Pocket park i New York

Illustrationsplan & sektion

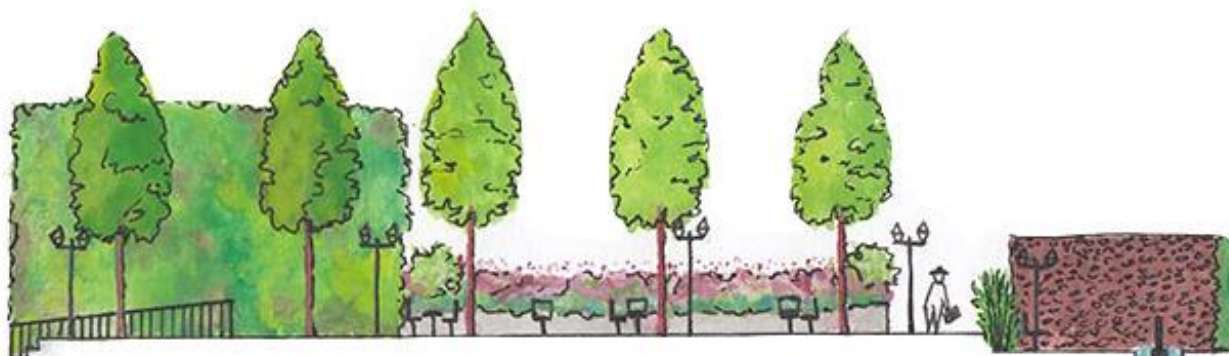
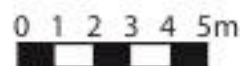

Bild 8

Sektion A-A

Skala 1:200

Amerikansk strimlönn

Den amerikanska strimlönnen har vit och rödstrimmig stam som ger ett spännande intryck. Framförallt på hösten när de tvåflikiga bladen skiftar färg från grönt till klargult som ibland kan förekomma med rosaröd nyans. Med en höjd på 6-8 m gör att de inte sticker iväg allt för högt över de omgivande hustaken. Den täta placeringen medför att ett skirt tak bildas av trädkronorna med möjlighet för solens strålar att tränga sig igenom mitt på dagen.

Handikappsramp

Rampen är till för att underlätta för såväl handikappade och äldre att ta sig in i parken.

Svartbambu

Svartbambun fungerar som en rumsavdelare mellan den upphöjda och den nedsänkta delen i parken. I kombination med de svarta stammarna och de mörkt gröna bladen skapas ett intresseväckande utseende.

Nedsänkt

Två steg ner skapar en ny avdelning i parken.

Fågelholkar

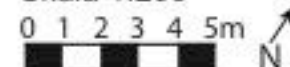
Kubbvägg

Vattensten

Bild 7

Skala 1:200

Ingång

Murgröna

Väggen av murgröna lyfter vattenstenen med dess hel-täckande gröna bakgrund samt ger ett lugnande intryck. Den vintergröna perennen är perfekt för insekter och fåglar och äldre exemplar är en av de få perenner som blommar in på hösten.

Klätterhortensia

Precis som murgrönan bidrar även klätterhortensian till den biologiska mångfalden och lugnar ned med dess ljusgröna blanka blad. Under juli månad kommer den vita blomningen fram och behåller sina dekorativa fröställningar under hela vintern.

Perennplanteringar

Perennerna är planterade i upphöjda växtbäddar som på så sätt får ett helt annat blickfång samt ökar rumsligheten. Med en årsvariation i färg, form och doft skapar perennplanteringarna liv och rörelse i parken. Inte enbart för besökare utan även för humlor, bin och andra insekter som behöver en lång blomning över säsongen. De vintergröna växerna främjar biologisk mångfald genom möjlighet för skydd även under de kalla månaderna.

Sittplatser

Växtväggar

Växtvägg är en smart lösning på att få in grönska på mindre ytor. I denna pocket park finns två växtväggar monterade vid entrén som väcker nyfikenhet och ger en inbjudande känsla. Växterna är till största delen städsegröna vilket ger en växtlighet året om. Växtväggen ger ett grönt intryck med inslag av purpurröda nyanser. Under sommaren skiftar blomningen i vitt, gult och rosa.

Upphöjt

De två trappstegen markerar pocket parkens gräns samtidigt som den öppna känslan bevaras.

Materialredovisning

Fågelholkar

För att erbjuda fåglarna ett boende finns det tre fågelholkar överst på kubbväggen.

Bild 9

Kubbvägg

Väggen av kubb bryter av den gröna växtligheten med bruna nyanser och ger möjlighet till boende för insekter.

Bild 10

Markbelysning

I parken finns flera markspotlights för att främst belysa träderna men också för att ge ljus åt platsen. ä

Bild 11

Papperskorgar

I parken finns två papperskorgar i röd färg för att undvika nedskräpning.

Bild 12

Räcke

Längs rampen finns ett räcke för att ge stöd åt behövande.

Bild 13

Markbeläggning

Plattor av svart skiffer bryter av och markerar parkens början och slut.

Bild 14

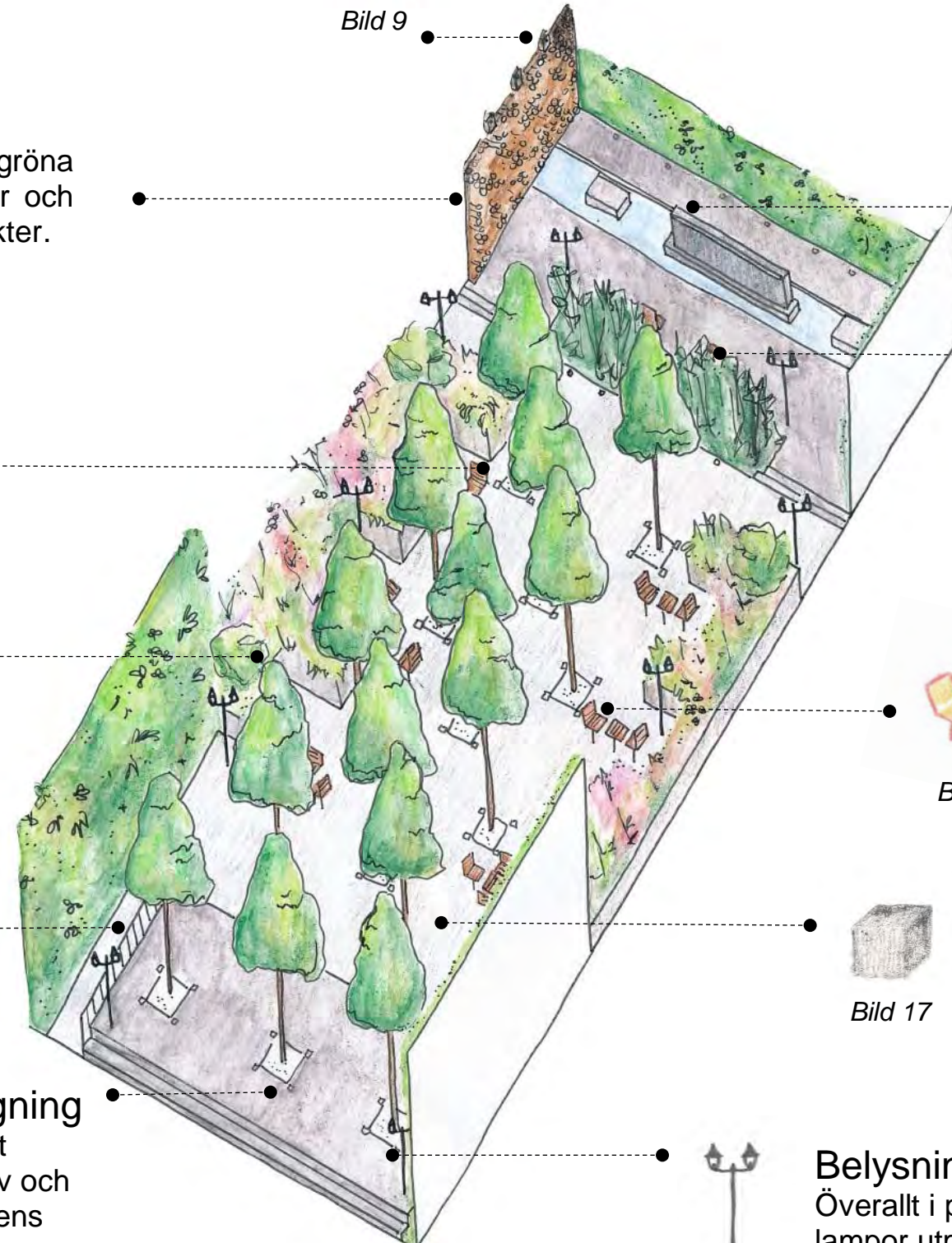

Bild 15

Vattensten

Längst in i parken finns en vattenspegel och tillsammans med vattenstenen skapas en rofylld och porlande avdelning. Vattnet i sig ger en kylande effekt som höjer luftfuktigheten i parken.

Bild 20

Bänk

Här finns två bänkar som erbjuder en plats för en rofylld vila framför vattenstenen.

Bild 19

Sittplatser

För rekreation och avkoppling finns det möjlighet att slå sig ned på parkstolarna under trädkronorna. Varför inte ta en lunchpaus och samtidigt få frisk luft och njuta av lugnet i parken?

Bild 18

Markmaterial

Smågatsten och kantsten i granit ljusar upp parken.

Bild 17

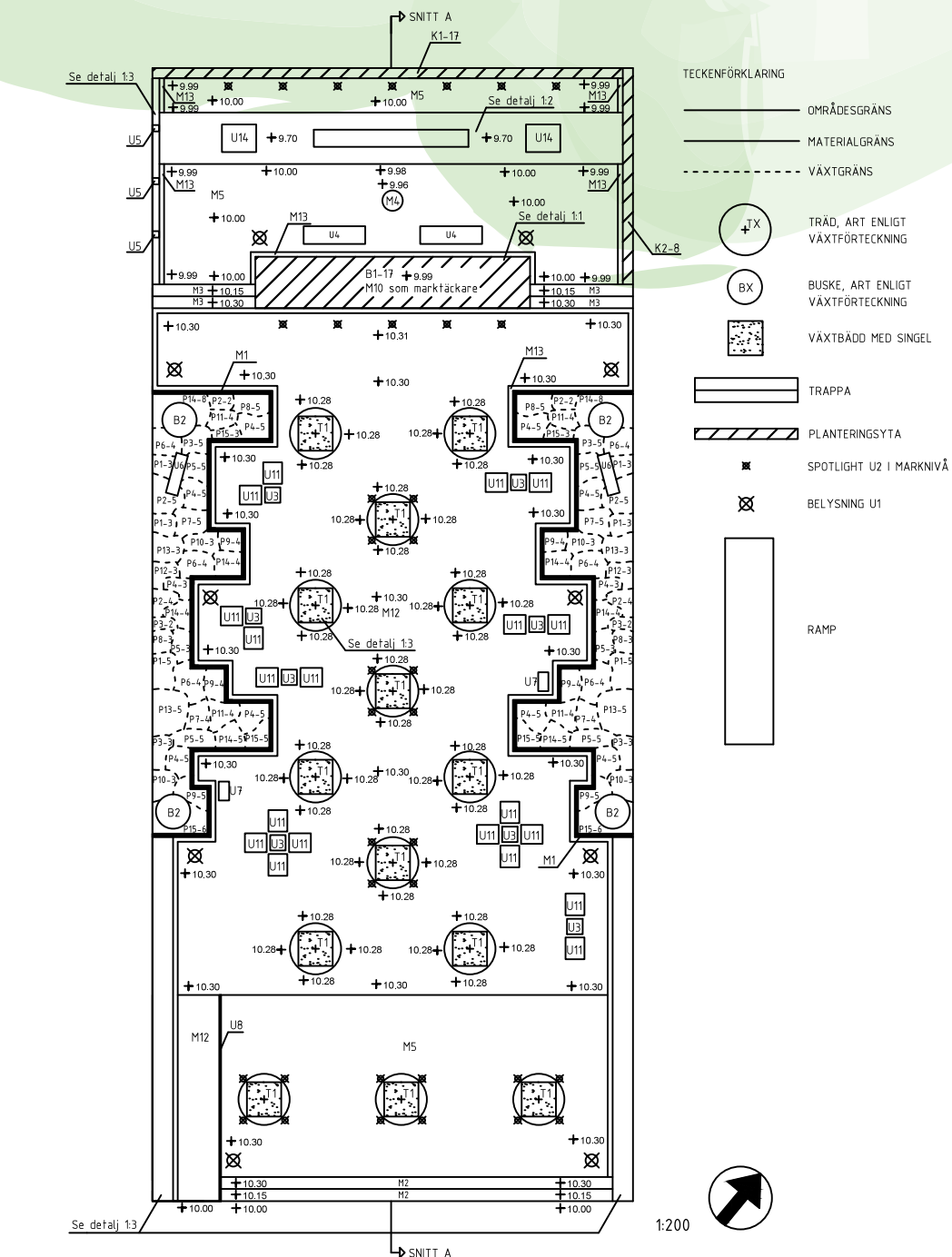

Belysning

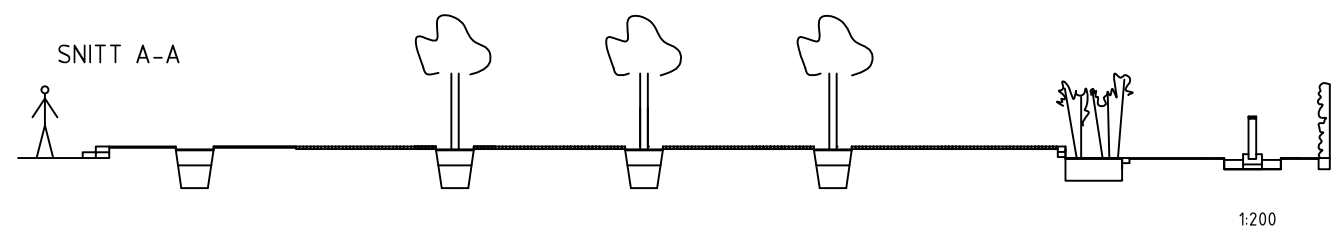
Överallt i parken finns flera lampor utplacerade för att öka tryggheten och välkomna besökare även kvällstid.

Bild 16

Planterings- och materialplan

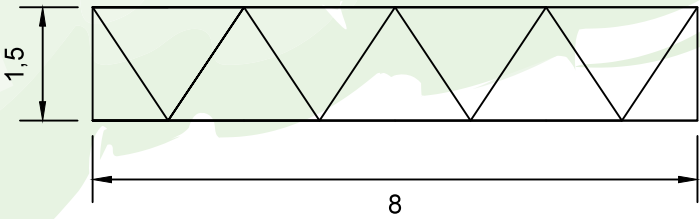

MATERIALLISTA					
Bet/nr	Antal	Typ av material	Tillverkare/Tillgänglighet	Produktnummer/namn	Anmärkning
Material					
M1	-	Betongmur till växtbäddar	Beve	-	Platsgjuten med höjd 80 cm
M2	12	Blocksteg granit	S:t Eriks	Pearl grey 3215-200041	-
M3	4	Blocksteg granit	S:t Eriks	Pearl grey 3215-150041	-
M4	1	Brunn	Rörprodukter	7059575	-
M5	111,5 m2	Fallande skiffer, kalibrerad	S:t Eriks	Ouren	-
M6	14 m2	Ogräsdug	Svenska geotech AB	WeedSeal	Läggs under singel
M7	3,6 m3	Kubb	Vedbilligt.nu	Bokved 200 mm	Se detaljritning 1:3
M8	57 m	Kubb, regler	Bauhaus	Tryckt hyvlad regel 45x120 mm	Se detaljritning 1:3
M9	-	Skruv till kubbvägg	Bauhaus	Betongskruv FBS 12X110	-
M10	-	Rotbarriär	Stål i Trelleborg AB	3 mm tunnplåt	Se detaljritning 1:1
M11	0.7 m3	Singel 16-22	Nordanå grusterminal	1023313	3 cm tjockt lager läggs ovanpå växtbädden
M12	201 m2	Smågatsten	Stenbolaget	Ljus flammad	Läggs i tvärsättning
M13	15,7 m2	Storgatsten, kant	Stenbolaget	Bohus Storgatsten Modern	200x140x140
Utrustning					
U1	10	Belysning	Bauhaus	Lykstolpe konstsmide Firenze svart	-
U2	36	Belysning, mark	Lamportillallt.se	293481-8	-
U3	8	Bord	Vestre	Berlin RAL 3003	Förankras i marken
U4	2	Bänk	Vestre	723C April Stavanger RAL 3003	Förankras i marken
U5	3	Fågelholk	Wildlifegarden.se	Multiholk Torpet	Placeras ovanför kubbvägg
U6	2	Granstock	-	-	-
U7	2	Papperskorg	Vestre	Bloc RAL 3003	-
U8	6 lpm	Räcke	Thomas-smide.se	RK 450 svart	-
U9	1	Stenblock	Stenbolaget	Måttbeställs 4500x500x275 mm i svart diabas	Se detaljritning 1:2
U10	2	Stenkilar	Stenbolaget	Måttbeställs 500x500x125 mm i svart diabas	Se detaljritning 1:2
U11	20	Stol	Vestre	3713C Berlin RAL 3003	Förankras i marken
U12	2	Trampsten	Stenbolaget	Måttbeställs 1000x800x400 mm i granit	Se detaljritning 1:2
U13	1	Vattensten	Stenbolaget	Måttbeställs enligt ritning i svart diabas	Se detaljritning 1:2
U14	1	Vattenstenspump	Rörprodukter	Specialbeställs av leverantör	-
U15	106	Växtvägg	Svenska naturtak	Optigreen System Type "Wall Garden"	Se detaljritning 1:5

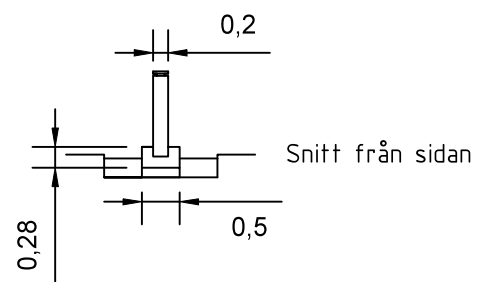
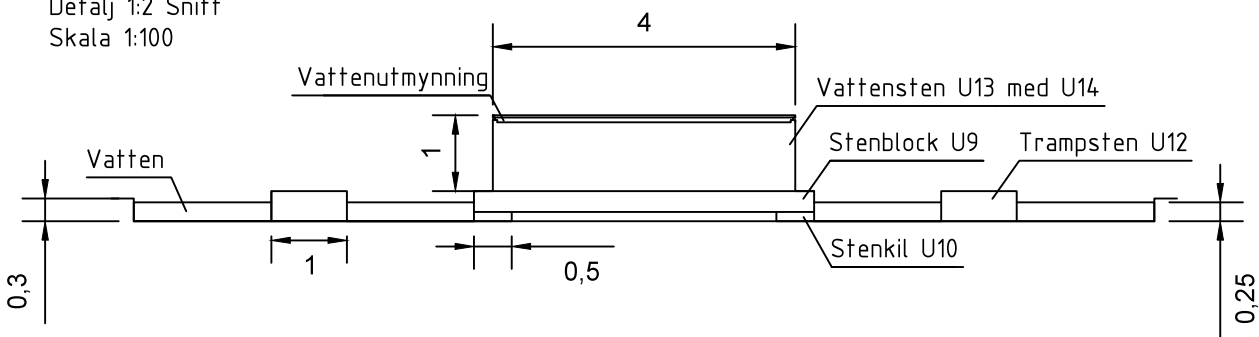

Detaljredovisning

Detalj 1:1 Plan
Skala 1:100
Rotbarriär M10 sett ovanifrån
3 mm tjock plåt sätts på ett 60 cm
djup med en svag lutning uppåt

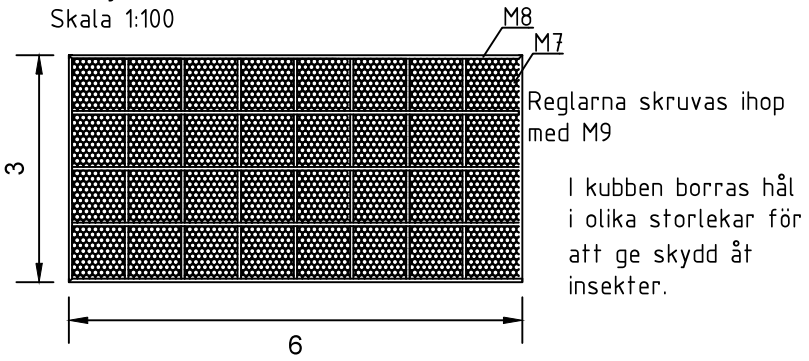

Detalj 1:2 Snitt
Skala 1:100

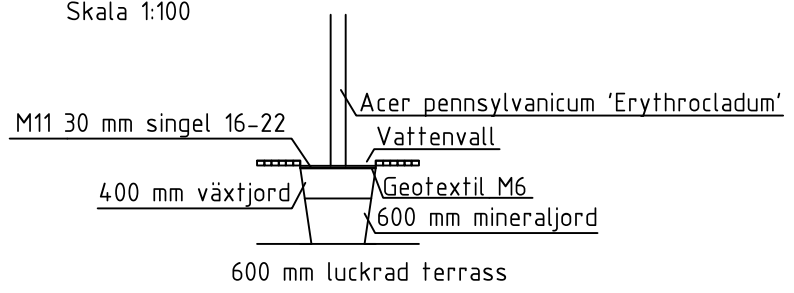

I parkens innersta del anläggs en vattenspegel med en vattensten i mitten. Vattenstenen består av ett 4 m långt block i svart diabas som placeras på ett ytterligare block på 4.5 m i samma material. Det undre blocket vilar på stenkilar som höjer upp stenen ur vattnet. Effekten blir ett litet vattenfall. Konstruktionen måttbeställs av leverantören, Tillhörande vattenpump specialbeställs av leverantör.

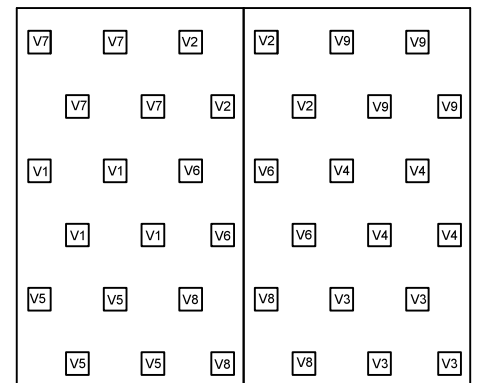
Detalj 1:3 Snitt
Skala 1:100

Detalj 1:4 Snitt
Skala 1:100

Detalj 1:5 Växtvägg
En ruta U15 i skala 1:20

Varje ruta 1,2 m²
Växtvägg 10,6x6 m
Varje växtvägg 63,6 m²
Totalt 106 rutor

Växtförteckning

VÄXTFÖRTECKNING

Bet/nr	Antal	Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kvalitet	C/c	Tillgänglighet/ref.	Anmärkning	Blomtid
Träd								
T1	14	Acer pennsylvanicum 'Erythrocladum'	Amerikansk strimlönn	Högstam 4x K 25-30	-	Tönnersjö	-	-
Buskar								
B1	17	Phyllostachys nigra	Svartbambu	150-200 cm C18	100 cm	Era green dream	Planteras i två rader med halvförband	-
B2	4	Viburnum x burkwoodii 'Anne Russell'	Hybridolvon	Sol/flst th 100--125 cm	-	Essunga	-	April-maj
Perenner								
P1	22	Agastache 'Blue Fortune'	Anisört	A-kval co	35 cm	Essunga	-	Juli-okt
P2	22	Anemone tomentosa 'Robustissima'	Höstanemon	A-kval co	35 cm	Essunga	-	Aug-okt
P3	20	Aster divaricatus	Vit skogsaster	A-kval co	40 cm	Essunga	-	Juli-sep
P4	46	Astilbe simplicifolia 'Sprite'	Fjäderastilbe	1LSQ1	30 cm	Säve	-	Aug-sep
P5	26	Brunnera macrophylla 'Jack Frost'	Kaukasisk förgätmihøj	A-kval co	35 cm	Essunga	-	Maj-juni
P6	24	Digitalis purpurea 'Rosa'	Fingerborgsblomma	A-kval co	40 cm	Essunga	-	Juli-aug
P7	18	Geranium phaeum 'Samobor'	Brunnäva	11cm	40 cm	Klostra	-	Maj-juni
P8	16	Geranium 'Rozanne'	Trädgårdsnäva	A-kval co	40 cm	Essunga	-	Maj-okt
P9	26	Hakonechloa macra 'Albostriata'	Hakonegräs	A-kval co	30 cm	Essunga	-	Juli-sep
P10	12	Helleborus niger 'Christmas Carol'	Julros	11 cm	40 cm	Bakker	-	Dec-feb
P11	16	Helleborus orientalis 'Double Ellen Red'	Julros	11 cm	40 cm	Horto green	-	Dec-feb
P12	6	Helleborus x hybridus 'Pink Lady'	Hybridjulros	11 cm	40 cm	Zetas	-	Dec-feb
P13	16	Thalictrum rochebrunianum	Skuggviolruta	A-kval co	50 cm	Essunga	-	Juli-aug
P14	42	Tiarella cordifolia 'Iron Butterfly'	Spetsmossa	A-kval co	30 cm	Essunga	-	Maj-juni
P15	28	Waldsteinia ternata	Gullgröna	11 cm	35 cm	Essunga	-	Maj-juni
Lök								
L1	114	Crocus flavus	Gullkrokus	-	-	Bakker	50 blandade lökar/m2, jämnt fördelade över ytan	Mars-april
L2	114	Crocus sieberi 'Firefly'	Grekisk krokus	-	-	Bakker	50 blandade lökar/m2, jämnt fördelade över ytan	Feb-mars
L3	114	Crocus tommasianus	Snökrokus	-	-	Klostra	50 blandade lökar/m2, jämnt fördelade över ytan	Mars
L4	114	Fritillaria michailovskyi	Guldkantad klocklilja	-	-	Bakker	50 blandade lökar/m2, jämnt fördelade över ytan	April-maj
L5	114	Galanthus 'Flore Peno'	Snödroppe	-	-	Klostra	50 blandade lökar/m2, jämnt fördelade över ytan	Feb-mars
L6	114	Narcissus 'Kedron'	Narciss	-	-	Bakker	50 blandade lökar/m2, jämnt fördelade över ytan	Mars-april
L7	114	Narcissus imcomparabilis 'Avalon'	Narciss 'Avalon'	-	-	Zetas	50 blandade lökar/m2, jämnt fördelade över ytan	April-maj
L8	114	Narcissus papyraceus 'Paper White'	Tazett	-	-	Nelson garden	50 blandade lökar/m2, jämnt fördelade över ytan	Feb
L9	114	Narcissus poeticus 'Recurvus'	Pingstlilja	-	-	Bakker	50 blandade lökar/m2, jämnt fördelade över ytan	Mars-april
L10	114	Narcissus 'Tête á Tête'	Dvärgnarcissus	-	-	Bakker	50 blandade lökar/m2, jämnt fördelade över ytan	Mars-april
L11	114	Narcissus x imcomparabilis 'White Lion'	Stjärnnarciss	-	-	Bakker	50 blandade lökar/m2, jämnt fördelade över ytan	April-maj
Klätterväxter								
K1	17	Hedera helix 'Baltica'	Baltisk murgröna	A-kval co	80 cm	Essunga	Självlättrande	-
K2	8	Hydrangea anomala ssp. petiolaris	Klätterhortensia	60-80 cm	80 cm	Essunga	Självlättrande	Juni-juli
Växtvägg								
V1	212	Dryopteris clintoniana	Ormbunke	A-kval co	-	Essunga	-	-
V2	212	Asplenium trichomanes	Ormbunke	A-kval co	-	Essunga	-	-
V3	212	Hedera Helix 'Goldheart'	Murgröna	11 cm	-	Zetas	-	-
V4	212	Leptinella squalida 'Platt's Black'	Krypkotula	11 cm	-	Zetas	-	-
V5	212	Hakonechloa macra 'Albostriata'	Hakongräs	A-kval co	-	Essunga	-	Juli-sep
V6	212	Heuchera 'Marvelous Marble'	Alunrot	A-kval co	-	Essunga	-	Juni
V7	212	Heuchera 'Apple Crisp'	Alunrot	A-kval co	-	Essunga	-	Juni-juli
V8	212	Pachysandra terminalis 'Green Carpet'	Skugggröna	11 cm	-	Zetas	-	Maj
V9	212	Mukdenia rossii 'Karasuba'	Lönnbräcka	11 cm	-	Zetas	-	Maj-juni

Växtval och säsongsvariation

Eftersom Sverige större delen av året har kallare månader med lite grönska ville vi ha växter i planteringarna som livar upp de kalla och gråa månaderna. Genom att välja perenner och lökar som kommer tillbaka varje säsong och adderar färg blir parken vacker även på vintern. Blomningen är viktig och för att skapa säsongsvariation har vi valt olika färgteman för olika säsonger. Med hjälp av lökar och narcisser sprakar parken i pastellfärger under våren för att sedan tas över av perenner som nävor och förgätmigej som blommar i blått, rosa och vitt under sommaren. På hösten och vintern dominerar de vinter- och städsegröna växterna som gullgröna och hybridolvon tillsammans med julrosor i vitt, rött och rosa.

Eftersom parkens placering är mellan fastigheter vill vi utnyttja även husfasadernas yta för växterna att klättra på. Genom att placera växtväggar och vajrar som olika klätterväxter kan slingra sig uppför ökar den rumsliga och inbonade känslan på platsen. Växtväggarna består av hårdiga och vintergröna växter såsom murgröna och skugggröna som ger de omgivande husfasaderna färg och liv.

Vår

Bild 21-24

Sommar

Bild 25-28

Vinter

Bild 29-32

Städsegrönt

Bild 33-36

Bild 37: Amerikansk strimlönn

Bild 38: Kvist av Amerikansk strimlönn

Växtvägg

I parkens entré finns två växtväggar om 10,6x6 meter på vardera sida. Systemet kommer från svenskanaturtak och monteras på plats av dem. Fickorna i växtväggen fylls med växter i små kvalitéer. Med tiden kommer de att växa sig större och väva in i varandra. Växternas olika egenskaper utnyttjas för att få en tät och balanserad vägg. Majoriteten av växterna är städsegröna vilket ger en snygg fasad året om. Under sommaren kommer miljön bli mer lummig då en del växter börjar att blomma. Detta drar även till sig bin och andra pollenälskande insekter. De växter som binder ihop ytan och bildar en bas kallas för vävare och hit hör bland annat murgröna och krypkotula. Klumpbildande kallas de växter som håller sig på ett ställe men som ger volym åt väggen. Hakonegräs och alunrot är exempel på detta. Till sist har vi så kallade solitärer där ormbunkarna får spela sin roll. Solitärer hjälper till att skapa dynamik då de sticker ut med sin spretande bladmassa.

Bild 39-41

Bild 42-44

Bild 45-47

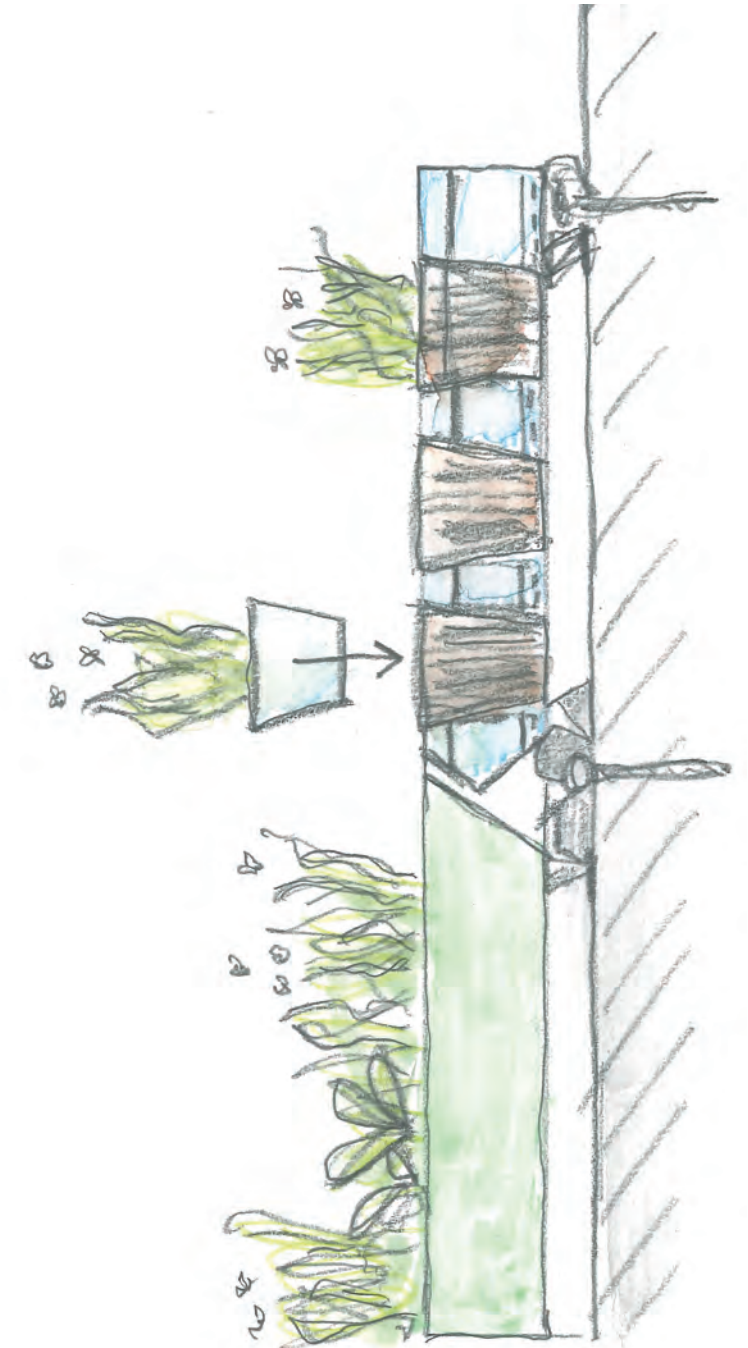

Bild 48: Montering av växtvägg

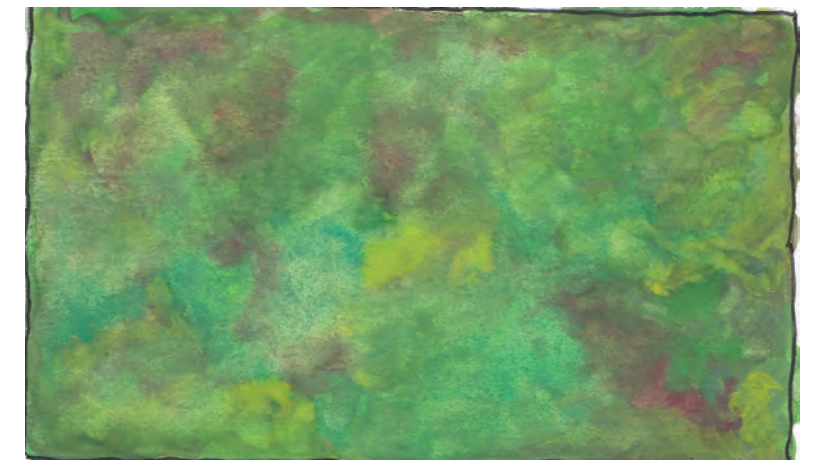

Bild 49: Växtvägg

Lökkarta

Bild 50-51

Bild 52-53

Bild 54-55

Bild 56-57

Bild 58-59

Krokus och snödroppar
som blommar februari
till mars

Narcisser och klocklilja
som blommar mars till
april

Bild 60: Plantering krokus och snödroppar

Bild 61: Plantering narcisser och klocklilja

Plantering- och växtbäddsbeskrivning

Planteringsbeskrivning

Planteringen av perennerna i parken ska ske under september månad. Det är viktigt att de hinner etablera sig innan höstkylan väl kommer. Lökarna planteras i oktober och de ska dela samma växtbäddar som perennerna. Vid planteringen sprids lökarna jämnt fördelat över hela bäddarna med 50 lökar/m².

Bambun kommer att planteras i en rotbarriär för att hindra den att sprida rotskott. Rotbarriären ska vinklas uppåt så att rötterna växer uppåt.

Växtbädd

Marken antar vi är så pass kompakterade att det krävs en uppluckring av hela ytan på 600 mm. Detta gör att jorden kommer få tillbaka sin syretillförsel och att trädens rötter kan växa fritt utan hinder. Växtbädd typ 1 kommer att tillämpas för samtliga växter då det inte finns någon lämplig jord på plats.

Växtbädd typ 1:

Påförd underliggande mineraljord ska vara en mullfri, lerig grus- eller sandjord enligt 13a tabell DC/2 i Anläggnings AMA. Växtjorden skall vara jord A enligt tabell AMA DCL. 11/1. innehållande 5-8 vikt% mull och en mullhalt på 3-5 vikt%. Påförd jord ska få sätta sig själv och inte packas. Växtjord och mineraljord ska vara fri från roto-gräs. Krossprodukter får inte förekomma.

Skötselbeskrivning

Parken kommer vara relativt skötselintensiv när den växt till sig. Men under de första två säsongerna behöver växterna ses till var tredje vecka med ogräsrensning samt träden ska bevattnas tre år framåt.

Vår- och höststädning ska ske mars/april och i oktober/november. Vid höststädningen ska fröställningar och dylikt som kan vara till nytta för djur inte tas bort. Vid vårstädningen görs en grundligare städning där förra säsongens fröställningar och övrigt visset tas bort.

Trädbäddarna täcks med singel och ska hållas ogräsfria. Ogräset tas samtidigt som när man går över de andra växterna. Gödsling av trädbäddarna görs tre år fram efter plantering, singeln måste tas bort när det utförs eftersom att det är långsamverkande näring.

Grundlig gödsling sker vid plantering av växterna. Jordförbättring av växtbäddarna görs på våren. Efter några år kan vissa perenner få sämre vitalitet och kan behöva förnygras genom delning.

Växtväggarna har ett självstyrt bevattningssystem där påfyllning av färskvatten och växtnäring görs av företaget som levererar växtväggen.

Strimlönarna ska stammas upp till en höjd på 3,5 meter. Under etableringstiden på tre år ska träden ha en bevattningssvall så att de inte torkar ut. Vallarna ska fyllas på varje vecka. Träden ska även bindas upp med störrar på 1800 mm som slås ner på 600 mm djup. Störrarna ska ha ett avstånd på 800 mm som bildar en kvadrat. Beskrining görs först år två och då är det bara gallring av för tätt sittande grenar samt felrikta-de grenar som ska tas bort.

Eftersom bambun växer i en rotbarriär kommer rötterna att sticka upp ur växtbädden, dessa ska klippas bort. Bambun ska gallras fem gånger per säsong eftersom den sprider sig och tätas fort. Det ska vara glest mellan bambugrenarna eftersom man som besökare ska kunna se igenom den.

Klätterväxterna ska gallras vid behov. Dött material avlägsnas och utlöpare som sprider sig ska tas bort.